

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

ОШ „Арсеније Лома“

Ломина 1

Рудник

032/741-214

email: os.rudnik@mts.rs

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ЗА ШКОЛСКУ 2022/23, 2023/24, 2024/25 И 2025/26.
ГОДИНУ

ПЕТИ РАЗРЕД

1.1 ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

Обавезни наставни предмети у ПЕТОМ РАЗРЕДУ су:

1. СРПСКИ ЈЕЗИК,
2. ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК,
3. ИСТОРИЈА,
4. ГЕОГРАФИЈА,
5. БИОЛОГИЈА,
6. МАТЕМАТИКА,
7. ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО
8. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА
9. ЛИКОВНА КУЛТУРА
10. МУЗИЧКА КУЛТУРА,
11. ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

1.1 ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ФОНДА ЧАСОВА ОБАВЕЗНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТ

РЕД. БРОЈ	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ФОНД ЧАСОВА	
		НЕДЕЉНИ	ГОДИШЊИ
1.	СРПСКИ ЈЕЗИК	5	180
2.	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	2	72
3.	ИСТОРИЈА	1	36
4.	ГЕОГРАФИЈА	1	36
5.	БИОЛОГИЈА	2	72
6.	МАТЕМАТИКА	4	144
7.	ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО	1	36
8.	ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА	2	72
9.	ЛИКОВНА КУЛТУРА	2	72
10.	МУЗИЧКА КУЛТУРА	2	36
11.	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	2+1,5	72+54

1.2 ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

У петом разреду ученик похађа један од два понуђена обавезна изборна предмета: верска настава или грађанско васпитање за који се определио. Други обавезни изборни предмет је страни језик. Школа је понудила изборне предмета према реалним потребама ученика, родитеља и локалне средње, водећи рачуна да постоји наставни кадар и остали услови неопходни за реализацију ових активности.

1.2 ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ФОНДА ЧАСОВА ОБАВЕЗНИХ ИЗБОРНИХ ПРЕДМЕТА

РЕД. БРОЈ	ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	ФОНД ЧАСОВА	
		НЕДЕЉНИ	ГОДИШЊИ
1.	ВЕРСКА НАСТАВА	1	36
2.	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	1	36
3.	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК	2	72

1.3 СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

У другом циклусу образовања и васпитања ученик бира једну слободну наставну активност према својим склоностима са листе предмета које школа нуди.

1.3 ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ФОНДА ЧАСОВА СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

РЕД. БРОЈ	СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	ФОНД ЧАСОВА	
		НЕДЕЉНИ	ГОДИШЊИ
1.	ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА	1	36
2.	МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ	1	36
3.	МУЗИКОМ КРОЗ ЖИВОТ	1	36

1.4 ОБЛИЦИ ИЗВОЂЕЊА НАСТАВНОГ ПРОГРАМА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

РЕД. БРОЈ	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ФОНД ЧАСОВА	
		НЕДЕЉНИ	ГОДИШЊИ
1.	РЕДОВНА+ ИЗБОРНА НАСТАВА	28,5	1026
2.	СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	1	36
3.	ДОПУНСКА НАСТАВА	1	36
4.	ДОДАТНА НАСТАВА	1	36

1.5 ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

РЕД. БРОЈ	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ФОНД ЧАСОВА	
		НЕДЕЉНИ	ГОДИШЊИ
1.	ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ	1	36
2.	ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ	1	36
3.	ЕКСКУРЗИЈА	ДО 2 ДАНА	

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ за ПЕТИ РАЗРЕД за период од 2022. до 2026. Године

САДРЖАЈ:

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ	7
СРПСКИ ЈЕЗИК.....	7
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	17
ИСТОРИЈА.....	24
ГЕОГРАФИЈА.....	29
БИОЛОГИЈА.....	34
МАТЕМАТИКА	45
ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА	57
ЛИКОВНА КУЛТУРА	62
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ.....	71
ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ.....	76
ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ	78
ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ.....	78
ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС	84
ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ.....	89
ДОПУНСКА НАСТАВА- СРПСКИ ЈЕЗИК	89
ДОПУНСКА НАСТАВА - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	92
ДОПУНСКА НАСТАВА - МАТЕМАТИКА.....	93

ДОПУНСКА НАСТАВА – ИСТОРИЈА.....	101
ДОПУНСКА НАСТАВА – ГЕОГРАФИЈА.....	104
ДОПУНСКА НАСТАВА – БИОЛОГИЈА.....	106
ДОДАТНА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК.....	109
ДОДАТНА НАСТАВА - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК.....	112
ДОДАТНА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА	115
ДОДАТНА НАСТАВА - ИСТОРИЈА.....	123
ДОДАТНА НАСТАВА - БИОЛОГИЈА.....	126
СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ	129
ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА.....	129
МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ.....	132
МУЗИКОМ КРОЗ ЖИВОТ	135
САЧУВАЈМО НАШУ ПЛАНЕТУ	140
ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ.....	151

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

СРПСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД : ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА : 180

ЦИЉ : Циљеви наставе и учења српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
КЊИЖЕВНОСТ	ЛИРИКА Лектира 1. Народна песма: Вила зида град 2. Народне лирске песме о раду(избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: Певам дању, певам ноћу 4. Милица Стојадиновић Српкиња: Певам песму 5. Душан Васиљев: Домовина/Алекса Шантић: Моја отаџбина 6. Војислав Илић: Зимско јутро	разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова одреди род књижевног дела и књижевну врсту	СЈ. 1.4.2. СЈ. 1.4.3. СЈ. 1.4.4. СЈ. 1.4.5. СЈ. 1.4.7.	СЈ. 2.4. 1. СЈ. 2.4. 2. СЈ. 2.4. 5.	СЈ.3.4.1. СЈ.3.4.6. СЈ.3.4.7.

	<p>7. Милован Данојлић: Шљива/Десанка Максимовић: Сребрне плесачице</p> <p>8. Пеђа Трајковић: Кад књиге буду у моди. Књижевни термини и појмови: Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, оноματοпеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.</p> <p>ЕПИКА</p> <p>Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народна песма: Свети Саво 2. Народна песма: Женидба Душанова (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) 3. Еро с онога свијета 4. Дјевојка цара надмудрила 5. Милован Глишић: Прва бразда 6. Стеван Сремац: Чича Јордан (одломак) 7. Бранко Ћопић: Поход на Мјесец 8. Иво Андрић: Мостови 9. Данило Киш: Дечак и пас 10. Горан Петровић: Месец над тепсијом (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике 	<p>разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности</p> <p>разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији</p> <p>анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава)</p> <p>разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца - разликује облике казивања</p> <p>увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике</p> <p>одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту</p> <p>процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.)</p> <p>развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела</p> <p>одреди тему и главне и споредне мотиве анализира узрочнопоследично низање мотива</p> <p>илуструје особине ликова примерима</p>			
--	---	---	--	--	--

	<p>трошице тишине”)</p> <p>11. Антон Павлович Чехов: Шала Књижевни термини и појмови: Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац.</p> <p>ДРАМА Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бранислав Нушић: Кирија 2. Душан Радовић: Капетан Џон Пиплфокс 3. Љубиша Ђокић: Биберче <p>Књижевни термини и појмови: Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, (бирати до 2 дела)</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вук Ст. Караџић: Моба и прело (одломак из дела Живот и обичаји народа српскога) 2. Доситеј Обрадовић: О љубави према науци 3. М. Петровић Алас: У царству гусара (одломци) 4. Милутин Миланковић: Успомене, доживљаји, сазнања (одломак) 	<p>из текста</p> <p>вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину</p> <p>наведе примере личне добити од читања</p> <p>напредује у стицању читалачких компетенција</p> <p>упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст</p>			
--	---	---	--	--	--

	<p>5. Избор из енциклопедија и часописа за децу ДОМАЋА ЛЕКТИРА:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епске народне песме (о Немањићима и Мрњавчевићима - преткосовски тематски круг) 2. Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: Хајдуци 4. Данијел Дефо: Робинсон Крусо (одломак о изградњи склоништа) 5. Марк Твен: Доживљаји Хаклберија Фина/Краљевић и просјак/Доживљаји Тома Сојера 6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: Зеленбабини дарови (одломци)) 7. Игор Коларов: Аги и Ема 8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) <p>Допунски избор лектире (бирати до 3 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Јован Јовановић Змај: Песмо моја (из Ђулића) 2. Стеван Раичковић: Велико двориште (избор)/Мале бајке (избор) 3. Иван Цанкар: Десетица 4. Љубивоје Ршумовић: Ујдурме и зврчке из античке Грчке (избор)/Густав Шваб: Приче из старине 5. Џон Р. Р. Толкин: Хобит (одломци) 6. Никол Лезије: Тајна жутог балона 7. Корнелија Функе: Господар лопова (одломак) 8. Вида Огњеновић: Путовање у путопис (одломак) 9. Владислава Војновић: Приче из главе (избор, 				
--	--	--	--	--	--

	<p>осим приче Позориште) 10. Дејан Алексић: Музика тражи уши (избор)/Кога се тиче како живе приче (избор) 11. Јован Стерија Поповић: Лажа и паралажа (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: Сирано де Бержерак (одломак о путу на Месец) Дело завичајног аутора по избору.</p>				
--	--	--	--	--	--

<p>ЈЕЗИК: ГРАМАТИКА</p>	<p>Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози. Именице - значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске). Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место). Придеви - значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. Заменице - личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се. Бројеви - врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни бројеви. Глаголи - глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа),</p>	<p>разликује променљиве речи од непроменљивих разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају дефлексију разликује основне функције и значења падежа употребљава падежне облике у складу са нормом употребљава глаголске облике у складу са нормом разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима)</p>	<p>СЈ.1.3. 6. СЈ. 1.3.9. СЈ. 1.3.17 СЈ.3.3.1.</p>	<p>СЈ. 2.3.2. СЈ. 2.3.3. СЈ. 2.3.4. СЈ. 2.3.7.</p>	<p>СЈ. 3.3. 2. СЈ. 3.3. 8. СЈ. 3.3.6.</p>
-----------------------------	--	--	---	--	---

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур II.</p> <p>Предикатска реченица - предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке</p>				
ЈЕЗИК: ПРАВОПИС	<p>Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева.</p> <p>Заменица Ви из поштовања.</p> <p>Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви.</p> <p>Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).</p>	<p>доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи;</p> <p>интерпункцијских знакова користи правопис (школско издање)</p>	<p>CJ.1.3. 6.</p> <p>CJ. 1.3.9.</p> <p>CJ. 1.3.17</p> <p>CJ.3.3.1.</p>	<p>CJ. 2.3.2.</p> <p>CJ. 2.3.3.</p> <p>CJ. 2.3.4.</p> <p>CJ. 2.3.7.</p>	<p>CJ. 3.3. 2.</p> <p>CJ. 3.3. 8.</p> <p>CJ. 3.3.6.</p>
ЈЕЗИК: ОРТОЕПИЈА	<p>Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви).</p> <p>Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица.</p> <p>Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).</p>	<p>правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице</p> <p>говори јасно поштујући књижевнојезичку норму</p> <p>течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове</p>	<p>CJ.1.3. 6.</p> <p>CJ. 1.3.9.</p> <p>CJ. 1.3.17</p> <p>CJ.3.3.1.</p>	<p>CJ. 2.3.2.</p> <p>CJ. 2.3.3.</p> <p>CJ. 2.3.4.</p> <p>CJ. 2.3.7.</p>	<p>CJ. 3.3. 2.</p> <p>CJ. 3.3. 8.</p> <p>CJ. 3.3.6.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА</p>	<p>Препричавање, причање, описивање - уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл) Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице - њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. Осам домаћих писмених задатака. Четири школска писмена задатка.</p>	<p>користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста) саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту напамет говори одабране књижевне текстове или одломке</p>	<p>СЈ.1.3. 6. СЈ. 1.3.9. СЈ. 1.3. 17 СЈ. 3.3.1.</p>	<p>СЈ. 2.3.2. СЈ. 2.3.3. СЈ. 2.3.4. СЈ. 2.3.7.</p>	<p>СЈ. 3.3.2. СЈ. 3.3.8. СЈ. 3.3.6.</p>
----------------------------	---	--	---	--	---

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА УЧЕЊА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
<p>Иницијално тестирање, усмено испитивање, рад на тексту (изворима, графиконима, табелама), домаћи задаци, ученички радови, активност на часу (разговори, дискусије), Игровне активности (асоцијације, квизови).</p>	<p>развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује поступно и систематично упознавање граматике упознавање језичких појава и појмова, овладавање граматиком и стилским могућностима.</p>	<p>слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање.</p>	<p>наставник презентује наставни садржај; усмерава активности ученика; подстиче на размишљање, увиђање.</p>

	<p>поступно и систематично упознавање правописа српског језика, описмењавање ученика оспособљавање за читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевно уметничких дела разних жанрова развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижев. развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања.</p> <p>четири школска писмена задатка домаћи писани задаци</p> <p>Монолошка, Дијалoшка, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Практични рад, Игровне активности, Истраживачки рад ученика</p>	<p>упоређивање учавање, практично примењивање читање, разговор, упоређивање, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање</p>	<p>наставник презентује наставни садржај; усмерава активности ученика; развија љубав ученика према књижевности; подстиче на креативност у тумачењу књижевног дела;</p>
--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА	
ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Историја	Улога драмских писаца и сатиричара кроз историју (Нушић, Чехов, Љ. Ђокић...)
Историја	Улога лирских песама, обичаја и обреда у историји и књижевности
Музичко васпитање	Народне лирске песме кроз стих и музику
Ликовно васпитање	Сликање ликова из лектире: Том Сојера, Робинсон Крусое, капетана Нема и подморнице «Наутилус»
Ликовно васпитање	Осликавање Хајдука из Нушићевог романа

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД : ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА : 72

ЦИЉ : Циљ учења Страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
HELLO	<p>Поздрављање и представљање себе. <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање сталних радњи . <i>Have got/Have</i> за изражавање поседовања. Личне заменице у функцији субјекта – <i>I, you ...</i> Присвојни придеви – <i>my, your...</i> Показне заменице – <i>this/these, that/those</i> Питања са <i>Who/What/Where/When/How(old)...</i> Основни бројеви (1-1000).</p>	<p>По завршетку разреда ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији: – разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење / давање информација личне природе; – поздрави и отпоздрави, представи се користећи једноставна језичка средства; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи.</p>	<p>ПСТ. 1.1.1. ПСТ. 1.2.1. ПСТ.2.1.25</p>	<p>ПСТ. 1.1.2. ПСТ. 1.1.3. ПСТ.1.2.2.</p>	<p>ПСТ. 1.1.4. ПСТ. 1.1.5. ПСТ.2.3.2</p>
SCHOOL DAYS	<p>Представљање себе и других и тражење/ давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту. Исказивање времена (хронолошког): <i>What time is it? It's five o'clock. It is half past six. It's (a) quarter to/past seven. It's ten past/to eleven.</i> Питања са <i>When, What (time/day)...</i></p>	<p>– поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; – постави и одговори на једноставнија питања личне природе; – у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима; – разуме, тражи и даје једноставнија</p>	<p>ПСТ. 1.1.7. ПСТ.1.1.12. ПСТ.1.2.1.</p>	<p>ПСТ. 1.1.8. ПСТ. 1.1.13. ПСТ.1.2.2.</p>	<p>ПСТ. 1.1.9. ПСТ. 2.3.2.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

		обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту.			
PEOPLE	<p>Изражавање припадања и поседовања. Саксонски генитив са именицом у једнини и множини (правилна и неправилна множина) – <i>my friend's/ friends'/ children's books</i>;</p> <p>Присвојни придеви <i>my, your...</i>;</p> <p><i>Have got/Have</i> за изражавање поседовања</p> <p>Питања са <i>Whose</i>.</p> <p>(Интер)културни садржаји: породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини.</p> <p>Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места. Глаголи <i>have got, to be</i> за давање описа. Питања са <i>Who/What/Where/When/Which/How (old, far, deep, long...)</i>;</p> <p>Егзистенцијално <i>There is / are...</i></p>	<p>– разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност;</p> <p>– пита и каже шта неко има / нема и чије је нешто;</p> <p>– разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места;</p> <p>– упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</p>	<p>ПСТ.1.1.11.</p> <p>ПСТ. 1.2.1.</p> <p>ПСТ.2.1.1.</p> <p>ПСТ.2.2.1.</p>	<p>ПСТ. 1.1.10.</p> <p>ПСТ. 1.2.2.</p> <p>ПСТ.1.2.3.</p>	<p>ПСТ. 1.1.20.</p> <p>ПСТ. 2.1.15.</p> <p>ПСТ.2.1.16.</p> <p>ПСТ.2.3.1.</p>
TIME OUT	<p>Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности.</p> <p><i>How about</i> + глаголска именица; <i>Why don't we</i> + инфинитивна основа глагола; <i>Would you like</i> + инфинитив глагола.</p> <p>Описивање догађаја и способности у садашњости. <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање уобичајених и сталних радњи. Прилози за учесталост – <i>usually, often...</i>; (Интер)културни садржаји: породични живот; живот у школи – наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања.</p> <p>Изражавање интересовања, допадања и</p>	<p>– разуме једноставније предлоге и одговори на њих;</p> <p>– упути једноставан предлог;</p> <p>– пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;</p> <p>– разуме једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње;</p> <p>– размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;</p> <p>– опише сталне и уобичајене активности и способности користећи неколико везаних исказа;</p> <p>– разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање</p>	<p>ПСТ. 1.2.4.</p> <p>ПСТ. 2.1.1.</p> <p>ПСТ.2.1.25.</p> <p>ПСТ.2.2.1.</p>	<p>ПСТ. 1.2.3.</p> <p>ПСТ. 2.1.2.</p> <p>ПСТ.2.1.23.</p>	<p>ПСТ.1.1.20</p> <p>ПСТ.1.3.2.</p> <p>ПСТ.1.3.4.</p> <p>ПСТ.2.1.14.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	недопадања. Глаголи <i>like/love/hate</i> + глаголска именица. Интер/културни садржаји: интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација.	интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; – опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење.			
PLACES	Исказивање просторних односа. Предлози за изражавање положаја и просторних односа – <i>in front of, behind, between, opposite...</i> Изрицање дозвола, забрана и правила понашања. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе – <i>can/can't, must/mustn't, could, may</i> . Описивање способности у садашњости. Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности.	– разуме једноставнија питања и одговори на њих; – разуме обавештења о простору; – опише специфичније просторне односе једноставним, везаним исказима; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе; – разуме једноставније текстове у којима се описују способности; – опише своје и туђе способности користећи неколико везаних исказа;	ПСТ. 1.2.4. ПСТ. 2.1.1. ПСТ.2.1.24.	ПСТ. 1.2.3. ПСТ. 2.1.2. ПСТ.2.1.13. ПСТ.2.2.2.	ПСТ.1.1.20 ПСТ.1.3.2. ПСТ.2.1.18.
FOOD	Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности. <i>Can I help you? It's OK, I can do it. What do you want? Do you want an orange? Yes, please. No, thank you.</i> Модални глаголи за изражавање молбе и захтева – <i>can/could/may</i> . (Интер)културни садржаји: правила учтиве комуникације. Разумевање и давање упутстава. Императив; Личне заменице у функцији објекта – <i>me, her, him...</i> (Интер)културни садржаји: традиционалне / омиљене врсте јела.	– разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; – упути једноставне молбе и захтеве; – затражи и пружи кратко обавештење; – захвали и извине се на једноставан начин; – саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује; – разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са	ПСТ. 1.2.4. ПСТ. 2.1.1. ПСТ.2.1.24.	ПСТ. 1.2.3. ПСТ. 2.1.2. ПСТ.2.2.2.	ПСТ.1.3.5. ПСТ.2.1.17

	<p>Питања са <i>What/Where/Which/How (far, deep, long...)</i>; Изражавање количине, бројева и цена. <i>How much milk does he need? Is there any butter in the fridge? No, there isn't any butter, but there's some margarine.</i> Основни бројеви до 1000. Правилна множина именица. Множина именица које се завршавају на -у, -f/fe: <i>strawberries, shelves, knives...</i></p>	<p>визуелном подршком без ње; – да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи/прави, напише рецепт и сл.); – разуме једноставнија питања и одговори на њих; – разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; – пита и каже колико нечега има/нема, користећи једноставија језичка средства; – на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/израчуна колико нешто кошта;</p>			
CELEBRATIONS	<p>Описивање догађаја и способности у садашњости. <i>The Present Continuous Tense</i> за изражавање тренутних и привремених радњи. Модални глагол <i>can</i> за изражавање способности. Предлози за изражавање правца кретања – <i>to, from...</i>; Предлози за описивање начина кретања – <i>by (car), on (foot)...</i> Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења. <i>The Present Simple Tense</i> за изражавање уобичајених радњи. (Интер)културни садржаји: значајни празници и догађаји и начин обележавања/прославе; Честитање. Исказивање времена (метеоролошког). <i>What is the weather like? It's cold/sunny... The wind is blowing.</i> Предлози за изражавање времена – <i>in, on, at, to, past, after...</i></p>	<p>– разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности; – размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; – опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа; – разуме честитку и одговри на њу; – упуту пригодну честитку; – разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја; – разуме, тражи и даје једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; – опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе</p>	<p>ПСТ. 1.2.4. ПСТ. 2.1.19. ПСТ.2.2.3.</p>	<p>ПСТ. 2.1.2. ПСТ. 2.1.22. ПСТ.2.2.2.</p>	<p>ПСТ.2.1.12. ПСТ.2.1.20.</p>

	<i>On Monday and Wednesday. I was born in January/on the first of January/ January the first.. ...on Christmas/Easter Day...</i>	једноставним језичким средствима;			
HOLIDAY	Описивање догађаја и способности у прошлости. <i>The Past Simple Tense</i> правилних и најчешћих неправилних глагола; Модални глагол <i>could</i> за изражавање способности у прошлости. (Интер)културни садржаји: историски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости. Исказивање потреба, осета и осећања: <i>I'm hot / cold / hungry / thirsty...</i>	– разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; – размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; – опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости; – опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.; – разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; – изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;	ПСТ. 1.2.4. ПСТ.2.1.3.	ПСТ. 2.1.2.	ПСТ.2.1.5. ПСТ.2.1.10.
OUR WORLD	Исказивање жеља, планова и намера. <i>Going to</i> за изражавање будућих планова. Изрицање забрана, правила понашања и обавеза. Модални глаголи за изражавање дозволе, забране, правила понашања и обавезе – <i>can/can't, must/mustn't (Not) Have to</i> за изражавање обавезе и одсуства обавезе. Изражавање мишљења (слагања и неслагања). <i>The Present Simple Tense (think, like, agree...)</i> Питања са <i>What, Why, How ...</i> (Интер)културни садржаји: поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима. Поређење придева (правилно и	– разуме жеље планове и намере и реагује на њих; – размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; – саопшти шта он/она или неко други жели, планира, намерава; – разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе; – размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту; – представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза за користећи одговарајућа језичка средства; – разуме и формулише једноставније	ПСТ. 1.1.13. ПСТ. 2.1.6. ПСТ.2.1.8. ПСТ.2.1.7.	ПСТ. 1.1.14. ПСТ. 1.1.16.	ПСТ.1.1.17 ПСТ.2.1.8. ПСТ.2.1.9.

	неправилно поређење); Употреба одређеног члана са суперлативом придева.	исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање.			
--	---	---	--	--	--

НАЧИН ПРАЋЕЊА И ПРИМЕНА ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
Иницијално проверавање, читање, усмено испитивање, рад на тексту (вокабулар, граматика), домаћи задаци, ученички радови, активност на часу (разговори, дискусије), Игровне активности (асоцијације, квизови).	Монолошка, Дијалoшка, Аудитивна, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Пројектна настава, Практични рад, Игровне активности, Истраживачки рад ученика	Активно слуша, учествује у дијалогу, пише, чита, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално се служи речником и граматиком,, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира текстове, примењује знања.	Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, предлаже, подстиче, мотивише ученике, обавештава.

КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА		
ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)	ВРЕМЕ (МЕСЕЦ)
Географија	Европски градови, планете, планине	током године
Биологија	Дан планете Земље, екологија, дивље животиње, морски свет, угрожене врсте, кућни љубимци, пирамида исхране	
Историја	Прошлост и историјски догађаји, историјске личности (научници, уметници и др.)	
Српски језик	Кратке приче (фикција); <i>Моби Дик</i>	
Техника и Технологија	Саобраћај, превозна средства	
Информатика	Компјутери, дигитални уређаји, дигитална писменост, вируси	
Физика	Научни експеримент, Соларни систем, Музеј науке	
Грађанско васпитање	Хоби и друштвене активности, школске униформе, градски живот, градске установе, туризам, камповање, занимања, новац/валуте	
Ликовна култура	Уметност, сликари, Архитектура (познате грађевине), Мода	
Физичко и здравствено васпитање	Спортске активности, планинарење, бициклизам физичке повреде, здравље	
ЧОС	Тинејџерски проблеми	

ИСТОРИЈА

РАЗРЕД : ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА : 36

ЦИЉ : Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	<p>ОСНОВНИ Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија - рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори - дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају.</p> <p>ПРОШИРЕНИ Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас Историјско наслеђе - тековине</p>	<p>Разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру); Лоцира одређену временску одредницу на временској ленти; Разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости; Именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; Разврста историјске изворе према њиховој основној подели; Повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека);</p>	<p>ИС.1.1.1. ИС.1.1.2. ИС.1.1.3. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3.</p>		<p>ИС.3.1.1. ИС.3.2.1.</p>
ПРАИСТОРИЈА	<p>ОСНОВНИ Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба).</p> <p>ПРОШИРЕНИ Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира,</p>	<p>Наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; Разликује основне одлике каменог и металног доба;</p>	<p>ИС.1.1.2. ИС.1.1.3. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5.</p>	<p>ИС.2.1.1. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2.</p>	<p>ИС.3.1.2. ИС.3.1.5.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	Лепенски Вир, Винча...).				
СТАРИ ИСТОК	<p>ОСНОВНИ Појам Старог истока - географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија - царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот - обичаји, занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...).</p> <p>ПРОШИРЕНИ Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије. Основне одлике јудаизма. Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина).</p>	<p>Лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока; Користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока; Одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; Пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку; Наведите најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока; Идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока; разликује врсте писама цивилизација Старог истока; Илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет; Користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом; Прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; Визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом;</p>	<p>ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.7.</p>	<p>ИС.2.1.1. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2.</p>	<p>ИС.3.1.1. ИС.3.1.3. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.3.</p>
АНТИЧКА ГРЧКА	<p>ОСНОВНИ Појам античке Грчке - географске одлике.</p>	<p>Опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке;</p>	<p>ИС.1.1.4. ИС.1.1.5.</p>	<p>ИС.2.1.1. ИС.2.1.4.</p>	<p>ИС.3.1.1. ИС.3.1.3.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација). Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси - Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат - узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура. Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре).</p> <p>ПРОШИРЕНИ Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба.</p>	<p>лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке; приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине; Пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој; Идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата; истражи основна обележја и значај религије старих Грка; Разликује легенде и митове од историјских чињеница; Наведе значај и последице освајања Александра Великог; Илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет; Користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; Израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; Користи основне историјске појмове;</p>	<p>ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС 1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.7.</p>	<p>ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2.</p>	<p>ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.3.</p>
АНТИЧКИ РИМ	<p>ОСНОВНИ Појам античког Рима - географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и</p>	<p>Лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе; Наведе основне разлике између античке римске републике и царства; Разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; Истражи основна обележја и значај религије</p>	<p>ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС 1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3.</p>	<p>ИС.2.1.1. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2.</p>	<p>ИС.3.1.1. ИС.3.1.3. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.3.</p>

	<p>провинције, привреда). Рим у доба царства - принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство - појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије).</p> <p>ПРОШИРЕНИ Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...).</p> <p>Римски пантеон. Гладијаторске борбе.</p>	<p>античког Рима; Илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; Пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму; Наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства; Лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије; Користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.</p>	<p>ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.7.</p>		
--	---	--	--	--	--

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА УЧЕЊА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
<p>Иницијално проверавање, усмено испитивање, рад на тексту (изворима, графиконима, табелама), домаћи задаци, ученички радови, активност на часу (разговори, дискусије),</p>	<p>Монолошка, Дијалoшка, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Практични рад, Игровне активности,</p>	<p>Активно слуша, пише, чита, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално се</p>	<p>Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у</p>

Игровне активности (асоцијације, квизови).	Истраживачки рад ученика	служи историјском картом и литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, табеле, графиконе, историјске изворе, примењује знања.	мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, предлаже, подстиче, мотивише ученике, обавештава.
--	--------------------------	---	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Географија	Тема: Картографија - Наставна јединица: Облик и величина
Географија	Тема: Картографија - Наставна јединица: Земље, континенти и океани
Ликовна култура	Стилови у архитектури,
Географија	Тема: Картографија – Наставна јединица: Географска карта, подела и садржај
Српски језик	Грчки митови
Музичка култура	Тема: Човек и музика – Наставне јединице: Улога и место музике у античким цивилизацијама: Сумер/Вавилон, Египат, Рим.

ГЕОГРАФИЈА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ : Ученици кроз овај предмет упознају основне објекте, појаве и процесе у простору, њихове узрочно – последичне везе и на основу тога изграђују сопствено географско мишљење о свом завичају, држави, континенту и свету као целини. Кроз наставу Географије треба оспособити ученике да раде на терену и самостално проналазе изворе географских информација. Ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
УВОД	Упознавање са наставним садржајима и провера претходно усвојених појмова	Упознавање са наставним садржајима иницијални тест	1.1.1 1.1.2	2.1.1 2.1.2 2.1.3	3.1.1 3.1.2 3.1.3
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	Ширење географских хоризоната и велика географска открића; Одговорност човека према планети Земљи;	Повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком. Повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; На примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; Разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;	1.1.1 1.1.2	2.1.1 2.1.2 2.1.3	3.1.1 3.1.2 3.1.3 3.1.4
ВАСИОНА	Васиона, галаксија, Млечни пут, звезде, сазвезђа: Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди, комете, метеори.	Разликује појмове васиона, галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља; Објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему; Разликује небеска тела и наводи њихове к-ке; Одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене.	1.2.1 1.2.2 1.2.3	2.2.1 2.2.2 2.2.3	3.2.1 3.2.2 3.2.3

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	Облик земље	Помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; Помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; Примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач;	1.2.1 1.2.2 1.2.3	2.2.1 2.2.2 2.2.3 2.2.4	3.2.1 3.2.2 3.2.3 3.2.4 3.2.5
	Земљина кретања	Разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; Повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; Повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; Повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева;	1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.	2.2.1 2.2.2 2.2.3 2.2.4	3.2.1 3.2.2 3.2.3
	Унутрашња грађа и рељеф земље	Разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље) Разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; Наведе спољашње силе Земље(ветар, вода) Помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); Разликује хипоцентар и епицентар и наведе турсне зоне у свету и у Србији; Опише процес вулканске ерупције и њене последице; Помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење; Помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину; Разликује ерозивне и акумулативне процесе; Наведе примере деловања човека на промене у рељефу	1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.2.5. 3.2.6.
	Ваздушни омотач земље	Опише структуру атмосфере; Наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...);	1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.

	<p>Разликује појам времена од појма клима; Наведите климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; Графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм). Наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; Наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);</p>	1.2.4.	2.2.4. 2.2.5. 2.2.6.	3.2.4. 3.2.5. 3.2.6.
Воде на земљи	<p>Уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; Наведите и опишите својства морске воде; Помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; Наведите и опишите елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); Разликује типове језерских басена према начину постанка; Наведите узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; Наведите поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; Наведите примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања;</p>	1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.2.5.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4.
Биљни и животињски свет на земљи	<p>Помоћу карте повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земљи; Помоћу карте наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; Опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста; Наведите примере за заштиту живог света на Земљи</p>	1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.	2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4. 3.2.5.

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА УЧЕЊА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
<p>Иницијално проверавање, усмено испитивање, рад на тексту (изворима, графиконима, табелама), домаћи задаци, ученички радови, активност на часу (разговори, дискусије), Игровне активности (асоцијације, квизови).</p>	<p>Монолошка, Дијалoшка, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Практични рад, Игровне активности, Истраживачки рад ученика</p>	<p>Активно слуша, пише, чита, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално се служи географском картом и литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, табеле, графиконе, примењује знања.</p>	<p>Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку групу, омогућује примену стечених вештина, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, предлаже, подстиче, мотивише ученике, обавештава.</p>

КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Историја - Географија	Увод у историју - Васиона
Историја - Географија	Стари Век - Географска Карта
Ликовно- Географија	Све тематске целине коришћењем различитих техника (слика, цртеж, облик, боја, скица...)
Математика - Географија	Скупови – Васиона
Математика - Географија	Права,Многоугао – Географска Карта
Техничко Образовање - Географија	Планета Земља (Све Тематске Целине Кроз Израду Макета, Модела,Фотографија, Презентација)

БИОЛОГИЈА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 72

ЦИЉ : Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	<p>Жива бића, нежива природа и биологија.</p> <p>Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће.</p> <p>Једноћелијски и вишећелијски организми.</p> <p>Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића).</p> <p>Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса.</p> <p>Дисање као размена гасова у различитим срединама.</p> <p>Излучивање.</p> <p>Надражљивост.</p> <p>Покретљивост - кретање.</p> <p>Размножавање: бесполно и полно. Раст и</p>	<p>- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада;</p> <p>- групише жива бића према њиховим заједничким особинама;</p> <p>- одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића</p>	<p>БИ.1.1.1.</p> <p>БИ.1.1.2.</p> <p>БИ.1.1.3.</p> <p>БИ.1.1.4.</p> <p>БИ.1.1.5.</p>	<p>БИ.2.1.1.</p> <p>БИ.2.1.2.</p> <p>БИ.2.1.3.</p> <p>БИ.2.1.4.</p>	<p>БИ.3.1.1.</p> <p>БИ.3.1.2.</p> <p>БИ.3.1.3.</p> <p>БИ.3.1.4.</p> <p>БИ.3.1.5.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.				
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Живот у воденој и копненој средини - изглед, прилагођености на начин живота Живот у води - изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну - изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом - изглед, прилагођености на начин живота.	- идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; - једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;	БИ.1.2.1. БИ.1.2.2. БИ.1.2.3. БИ.1.2.4. БИ.1.2.5. БИ.1.2.6. БИ.1.2.7.	БИ.2.2.1. БИ.2.2.2. БИ.2.2.3. БИ.2.2.4. БИ.2.2.5. БИ.2.2.6. БИ.2.2.7. БИ.2.2.8. БИ.2.2.9	БИ.3.2.3. БИ.3.2.4 БИ.3.2.5. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8.
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) - узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	БИ.1.3.1. БИ.1.3.2 БИ.1.3.3. БИ.1.3.4. БИ.1.3.5. БИ.1.3.6. БИ.1.3.7 БИ.1.3.8. БИ.1.3.9. БИ.1.3.10. БИ.1.6.1. БИ.1.6.2 БИ.1.6.3. БИ.1.6.4.	БИ.2.3.1. БИ.2.3.2 БИ.2.3.3. БИ.2.3.4. БИ.2.3.5. БИ.2.3.6. БИ.2.6.1. БИ.2.6.2. БИ.3.4.1.	БИ.3.3.1. БИ.3.3.2. БИ.3.3.3. БИ.3.3.4. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.5.
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину.	- доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића	БИ.1.4.1. БИ.1.4.2. БИ.1.4.3.	БИ.2.4.8. БИ.2.4.9. БИ.2.4.3.	БИ.3.4.1. БИ.3.4.3. БИ.3.4.4.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци - да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).</p>	<p>на Земљи; - направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; - предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин; - илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;</p>	<p>БИ.2.4.3. БИ.2.4.4. БИ.3.4.2. БИ.3.4.3. БИ.3.4.4. БИ.1.4.4. БИ.1.4.5. БИ.1.4.6. БИ.1.4.7. БИ.1.4.8.</p>	<p>БИ.2.4.4. БИ.2.4.1. БИ.2.4.2</p>	<p>БИ.3.4.5. БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8.</p>
<p>ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ</p>	<p>Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.</p>	<p>- идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања</p>	<p>БИ.1.5.1. БИ.1.5.2. БИ.1.5.3. БИ.1.5.4. БИ.1.5.5. БИ.1.5.6. БИ.1.5.7. БИ.1.5.8. БИ.1.5.9. БИ.1.5.10. БИ.1.5.11. БИ.1.5.12. БИ.1.5.13.</p>	<p>БИ.2.5.1. БИ.2.5.3. БИ.2.5.4. БИ.2.5.5.</p>	<p>БИ.3.5.7. БИ.3.5.8. БИ.3.5.1. БИ.3.5.2. БИ.3.5.3. БИ.3.5.4. БИ.3.5.5.</p>

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА УЧЕЊА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО- ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
<p>У вредновању наученог, поред усменог испитивања, најчешће се користе тестови знања. На интернету, коришћењем кључних речи могу се наћи различити инструменти за оцењивање и праћење. У формативном оцењивању се користе различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује. Када је у питању нпр. практичан рад (тимски рад, пројектна настава, теренска настава и слично) може се применити табела у којој су приказани нивои постигнућа ученика са показателјима испуњености. Наставник треба да означи показатељ који одговара понашању ученика. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, се може обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). У процесу оцењивања добро је користити портфолио (збирка докумената и евиденција о процесу и продуктима</p>	<p>Ученици у пети разред улазе са знањем основних биолошких појмова, са одређеним животним искуствима и уобличеним ставовима, али и да се по томе разликују, и да на томе треба пажљиво градити нова знања, вештине, ставове и вредности. Док се не појаве уџбеници који одговарају овом програму, препоручује се да наставници израђују материјале за учење. Акцент наставе биологије у петом разреду је на разумевању концепта разноврсности живог света и његовог значаја за природу и човека, значаја процеса који карактеришу живот и односа који се успостављају у природи. То би требало да буде добра основа за даље учење биологије и осталих предмета из природне групе и развој научног и критичког приступа биолошким феноменима.</p> <p>Област: Порекло и разноврсност живог света</p> <p>У изучавању ћелије акценат је на томе да је ћелија основна јединица грађе свих живих бића, да има своје основне делове (ћелијску мембрану, цитоплазму са органелама и једро са наследним материјалом, као и да постоје ћелије чији се наследни материјал налази слободан у цитоплазми, као у случају бактерија) и да према броју ћелија разликујемо једноћелијска и вишећелијска жива бића. Није потребно детаљно изучавати грађу ћелије, нити помињати поједине органеле. Процедуре за истраживање и елементе безбедног рада одређује наставник и упознаје ученике. Препорука је да се микроскоп не користи, већ да ђаци током вежбе самостално користе лупу посматрајући крупне ћелије које су им доступне сходно окружењу у коме се школа налази, као нпр. ћелије паренхима поморанце, јаје птице, икра рибе, јаја</p>	<p>Објективни тестови са допуњавањем кратких одговора, задаци са означавањем, задаци вишеструког избора, спаривање појмова. Дискусија на часу, мапе појмова, проблемски задаци, есеји. Лабораторијске вежбе, проблемски задаци, симулације. Дебате, истраживачки радови, есеји, студије случаја, решавање проблема. Дневници, студије случаја, критички прикази, проблемски задаци. Експерименти, истраживачки пројекти.</p>	<p>Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би унапредити.</p>

<p>рада ученика, у коментару и препоруке) као извор података и показатеља о напредовању ученика. Предности коришћења портфолија су вишеструке: омогућава континуирано и систематично праћење напредовања, подстиче развој ученика, представља увид у праћење различитих аспеката учења и развоја представља, подршку у оспособљавању ученика за самопроцену, пружа прецизнији увид у различите области постигнућа (јаке и слабе стране) ученика. Употребу портфолија отежавају недостатак критеријума за одабир продуката учења, материјално-физички проблеми, време, финансијска средства и велики број ученика. Већи број ометајућих фактора је решив успостављањем сарадње наставника са стручним сарадником у прикупљању прилога и успостављању критеријума оцењивања, уз коришћење Блумове таксономије. Како ни један од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Једино тако наставник може да</p>	<p>водоземаца... Изучавање заједничких особина живих бића треба обрадити кроз огледе (потребе за водом, одговарајућом температуром за раст, дисање, развој и размножавање и исхрана се могу пратити на квасцу; дисање, у смислу размене гасова, се који се жива бића класификују путем успостављања хијерархије главних „атрибута“ (карактера) које имају и уклапања у може пратити огледом са свећом; кретање се може пратити огледом са кишном глистом на папиру итд.). Потребно је заједничке особине обрађивати упоредо, на представницима свих великих група, али би увек требало кренути од човека као бића које је овом узрасту најближе. Особине које се не могу обрадити огледом, могу се обрадити кроз истраживачки рад ученика. Препорука је да ученици овог узраста све задатке обављају у пару, чиме развијају способности сарадње и ненасилне комуникације, а наставник може да оствари много бољи увид у активности ученика. Све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље. После истраживања заједничких особина, ученици би требало самостално да изводе груписање организама, према за датом критеријуму. Наставник може самостално одабрати једну или више група (на примеру билјака и животиња) погодних за савладавање научног принципа класификације организама. Треба више пажње посветити карактеристичним особинама (морфологији), а не ономе што жива бића раде (нпр. расту целог живота, могу да пливају...), како изгледају (нпр. Имају одређену боју), или зато што а приори знамо припадност групи (нпр. цветнице, бескичмењаци, сисари...). Овакав начин на поједине скупове (групе), омогућава увођење научног приступа и разумевање</p>		
--	---	--	--

<p>сагледа слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења. Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања и праћења и вредновања. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад. Све што се покаже добрим и корисним наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а све што се покаже као недовољно ефикасним и ефективним требало би</p>	<p>биолошке еволуције. Не препоручује се увођење нижих систематских категорија, осим врсте због наслеђивања особина. Слично као и код обраде заједничких особина живих бића, све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље, као и да направе речник основних појмова, при чему на овом узрасту не инсистирати на употреби појмова као што су морфологија, анатомија, хијерархија...</p> <p>Препоручени број часова за реализацију ове области је: 16 за обраду, 8 за утврђивање, 9 за вежбе и 1 час за систематизацију.</p> <p>Област: Јединство грађе и функције као основа живота</p> <p>У овој области је акценат на ученичком истраживању спољашњих особина живих бића из непосредног окружења и њиховом односу са условима средине у којој живе (нпр. за живот у воденој и копненој средини жаба, комарац, вилин коњиц итд.; за живот у води речна шкољка, речни рак, шаран, штука, локвањ, дрезга, нека алга итд; за живот на копну човек, срна, пас, мачка, јазавац, слепи миш, сова ушара, кокошка, шумски мрав, стрижибуба, храст, смрча, дивлја ружа, љубичица, хајдучка трава, камилица, ливадарка итд; за живот под земљом кртица, ровац, кишна глиста итд.) због чега у препорученим садржајима нема морских организама. Ако су ученици заинтересовани за њих, јер их срећу у нпр. географији или научнопопуларним емисијама, наставник треба да одговори њиховим образовним потребама. Треба имати у виду да су примери дати у табели само препоручени садржаји, тј. наставник може користити све или само неке од примера, а може увести и нове адекватне примере, сходно окружењу у коме се школа налази, структури одељења и интересовању ученика. Резултате истраживања би требало</p>		
--	--	--	--

унапредити.	<p>искористити за генерализацију и увођење новог појма - прилагођеност (адаптација). Часови утврђивања и часови вежбања могу се искористити за радионичарски рад описивања и цртања животних форми на карактеристичним примерима. Задатом критеријуму. Наставник може самостално одабрати једну или више група (на примеру биљака и животиња) погодних за савладавање научног принципа класификације организама. Треба више пажње посветити карактеристичним особинама (морфологији), а не ономе што жива бића раде (нпр. расту целог живота, могу да пливају...), како изгледају (нпр. имају одређену боју), или зато што а priori знамо припадност групи (нпр. цветнице, бескичмењаци, сисари...). Овакав начин на који се жива бића класификују путем успостављања хијерархије главних „атрибута“ (карактера) које имају и уклапања у поједине скупове (групе), омогућава увођење научног приступа и разумевање биолошке еволуције. Не препоручује се увођење нижих систематских категорија, осим врсте због наслеђивања особина. Слично као и код обраде заједничких особина живих бића, све што ученици посматрају или истражују би требало да прикажу цртежом и на њему обележе кључне детаље, као и да направе речник основних појмова, при чему на овом узрасту не инсистирати на употреби појмова као што су морфологија, анатомија, хијерархија...</p> <p>Препоручени број часова за реализацију ове области је: 16 за обраду, 8 за утврђивање, 9 за вежбе и 1 час за систематизацију.</p> <p>Област: Наслеђивање и еволуција</p> <p>Исходи ове области доприносе промени концептуалне основе учења биологије јер уводе филогенетско-еволутивни</p>		
-------------	--	--	--

	<p>приступ који повезује све области знања у биологији. Такође, савремена сазнања из области наслеђивања и еволуције (генетика, молекуларна биологија, биотехнологија, медицина) су већ део опште (медијске) културе, што ове садржаје чини неопходним у свакодневном животу. У овој области акценат је на преносу особина са родитеља на потомке размножавањем, разликама бесполог и полног размножавања у погледу наслеђивања особина и разликовању наследних и ненаследних утицаја у развићу особина јединки.</p> <p>Потребно је разјаснити да се особине једне јединке развијају под утицајем наследних фактора које је она добила од родитеља и, истовремено, под утицајем животних услова у којима се њено развиће одвија. Требало би нагласити да варијабилност (различитост јединки) унутар једне врсте настаје кроз садејство ових фактора. Наведене феномене би требало обрадити кроз ученичко истраживање варијабилности унутар једне врсте (нпр. разлике између деце у одељењу, у димензијама и боји плодова на пијаци, између говеда у истом домаћинству; уочавање разлика у висини стабла, броју листова и цветова биљака које расту у хладу и оних који расту на сунцу, или биљака које расту у близини саобраћајница и даље од њих) и кроз оглед са пелцерима или листовима афричке љубичице (биљке са истим наследним материјалом различито изгледају када расту под различитим условима). Огледу треба да претходи постављање хипотезе која ће бити огледом испитана (шта очекујем да ће се десити ако резнице исте биљке гајим у различитим условима осветљености и слично). Закључци о наслеђивању, утицају фактора животне средине и индивидуалној варијабилности могу бити генерализовани и</p>		
--	---	--	--

повезани са питањима из свакодневног живота. На овај начин се постиже разумевање различитости између људи са акцентом на то да је свака особа јединствена и непоновљива (чиме се доприноси фундаменталној изградњи осећања прихватања и толеранције јер сви смо међусобно различити). Такође, на овај начин намеће се суштинско разумевање разлога због којих животни стил сваког од нас (исхрана, физичка активност, пушење, наркоманија и сл.) утиче на наше особине (нпр. раст и формирање тела током одрастања и касније) и на потенцијална обољевања. У петом разреду, неопходно је увести само појам наследног материјала као узрока уочене различитости и појам врсте због варијабилности. Не препоручује се увођење појмова ген, хроматин, хромозом, Менделових правила наслеђивања и слично. Препоручени број часова за реализацију ове области је: 3 часа за обраду, 1 за утврђивање, 2 за вежбе и 1 за систематизацију.

Област: Живот у екосистему

Исходи у овој области омогућавају да се жива бића проучавају у амбијенту у којем реално живе и да се код ученика развија осећање одговорности за заштиту природе и биолошке разноврсности, као и свест о властитом положају у природи и потреби одрживог развоја. Препорука је да се часови намењени реализацији исхода из ове области изводе што чешће ван учионице у природном окружењу (школском дворишту или на неком другом терену), где би ђаци самостално или у групама проучавали жива бића, прикупљали податке, осмишљавали и реализовали еколошке пројекте. Пројекте могу да осмисле на почетку школске године, да их реализују током читаве године, а на часовима предвиђеним за ову област да представе резултате.

Препоручени број часова за реализацију ове области је: 4 часа за обраду, 3 за утврђивања, 4 за вежбе и 1 за систематизацију.

Област: Човек и здравље

У овој области препорука је да се за обраду појмова повремено доведу стручњаци или одведу ученици одговарајуће установе. Свакако би требало обраду прераног ступања у сексуалне односе обрадити заједно са школским психологом. Препоручени број часова за реализацију ове области је: 4 часа за обраду, 2 за утврђивање (један је за дебату), 1 за вежбу и 1 за систематизацију. У настави оријентисаној на постизање исхода, предност имају групни начин рада и индивидуализована настава. Ови начини организације наставе помажу ученицима да науче како се учи, да напредују у учењу сопственим темпом, да развијају унутрашњу мотивацију (потребу за сазнавањем) и иницијативу, да развијају вештину комуникације, аргументовани дијалог, толерантно понашање и солидарност. Користе се активни начини учења, као што је комбинација програмиране наставе (програмиран материјал многи наставници остављају на друштвеним мрежама или сајтовима школа, па се њихови ученици служе њима и уче темпом који им одговара) и проблемске наставе (на часу ученици, користећи стечена знања, решавају проблем који наставник формулише) или учење путем открића (наставник инструкцијама усмерава ученике који самостално истражују, структуришу чињенице и извлаче закључке; тако сами упознају стратегије учења и методе решавања проблема, што омогућава развој унутрашње мотивације, дивергентног мишљења, које отвара нове идеје и могућа решења проблема). На интернету, коришћењем речи WebQuest,

	<p>пројект-басед леарнинг, тхематиц унитс, могу се наћи примери који се, уз прилагођавање условима рада, могу користити. Да би сви ученици достигли предвиђене исходе, потребно је да наставник упозна специфичности начина учења својих ученика и да према њима планира и прилагођава наставне активности.</p>		
--	---	--	--

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Математика	Табеларно и графичко приказивање резултата, са обавезним извођењем закључака, би требало практиковати увек када се прикупљају подаци.
Физичко и здравствено васпитање	У овој области акценат је на основним чињеницама о здравој исхрани (ужина спремљена код куће), води као најздравијем пићу, штетности енергетских пића и дуванског дима. Промене у и на телу, као последице пубертета, требало би повезати са потребом одржавања личне хигијене и хигијене животног простора и опасностима од ступања у преране сексуалне односе. разумевање разлога због којих животни стил сваког од нас (исхрана, физичка активност, пушење, наркоманија и сл.) утиче на наше особине (нпр. раст и формирање тела током одрастања и касније) и на потенцијална обољевања.
Информатика и рачунарство; Техника и технологија	ИКТ опрема користи за прикупљање, обраду података и представљање резултата истраживања или огледа, када се ученици оспособе за њено коришћење на часовима предмета информатика и рачунарство и техника и технологија.
Географија	Фактори животне средине
Ликовна култура	Цртање живих бића
Српски језик и књижевност	Неговање језичке културе

МАТЕМАТИКА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 144

ЦИЉ наставе математике у основној школи јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ И НИВО

ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	Обнављање својстава скупа N (природних бројева) и скупа N_0 (природних бројева са нулом).	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <p>Израчуна вредност једноставнијег бројевог израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева);</p> <p>Реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева);</p> <p>Примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама;</p> <p>Разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце;</p> <p>Одреди и примени НЗС и НЗД;</p> <p>Изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке;</p> <p>Правилно користи речи и, или, не, сваки, у</p>	МА.1.1.1.	МА.2.1.2.	МА.3.1.1.
	Дељење у скупу N_0 (једнакост $a=bq+r$, $0 \leq r < b$).		МА.1.1.4.	МА.2.1.4.	МА.3.1.2.
	Скуп, елементи, подскуп, једнакост скупова, празан скуп (с одговарајућим знацима).		МА.1.1.5.	МА.2.1.3.	МА.3.1.3.
	Венови дијаграми.				
	Скуповне операције: унија, пресек, разлика				
	Речи: „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”.				
	Појам дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја.				
	Дељивост декадним јединицама. Дељивост са 2, 5, 3. Дељивост са 4 и 9.				
	Прости и сложени бројеви. Растављање природних бројева на просте чиниоце.				
	Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац.				

<p>ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ</p>	<p>Права, дуж, полуправа, раван. Изломљене линије; области. Кружница (кружна линија), круг. Кружница и права; тетива и тангента.</p>	<p>математичко - логичком смислу. <i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i> Анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом; Опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тетива, тангента)и одреди положај тачке и праве у односу на круг; Нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор; Упореди, сабира, одузима дужи, конструктивно и рачунски; Преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом; Правилно користи геометријски прибор.</p>	<p>МА .1.3.1. МА.1.3.3.</p>		
<p>УГАО</p>	<p>Угао (појам, елементи, обележавање). Централни угао; кружни лук и тетива. Преношење углава. Врсте углава (опружен, прав, оштар, туп, пун угао). Упоређивање углава.</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i> Идентификује врсте и опише својства углава (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе; Нацрта праву нормалну на дату праву</p>	<p>МА.1.3.1.</p>	<p>МА.2.3.1.</p>	<p>МА.3.3.1.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>Мерење углова (јединице: степен, минут, секунд; угломер). Завод за унапређивање образовања и васпитања</p> <p>Сабирање и одузимање углова.</p> <p>Појам комплементних и суплементних углова.</p> <p>Суседни, упоредни и унакрсни углови.</p> <p>Паралелне праве с трансверзалом и углови које оне чине.</p> <p>Углови с паралелним крацима.</p>	<p>користећи геометријски прибор;</p> <p>Измери дати угао и нацрта угао задате мере;</p> <p>Упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно;</p> <p>Реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова).</p>			
РАЗЛОМЦИ	<p>Појам разломка облика a/b.</p> <p>Проширивање и скраћивање разломака.</p> <p>Упоредивање разломака. Децимални запис разломка.</p> <p>Превођење децималног записа разломка у запис облика a/b.</p> <p>Заокругљивање бројева.</p> <p>Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима.</p> <p>Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа обичном и децималном) и њихова својства.</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <p>Прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други;</p> <p>Одреди месну вредност цифре у запису децималном броја;</p> <p>Заокругли број и прецени грешку заокругљивања;</p> <p>Израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину;</p> <p>Реши једноставан проблем из свакодневног</p>	<p>МА.1.1.1.</p> <p>МА.1.1.2.</p> <p>МА.1.1.3.</p> <p>МА.1.1.4.</p> <p>МА.1.1.5.</p> <p>МА.1.2.1.</p> <p>МА.1.5.4.</p>	<p>МА.2.1.1.</p> <p>МА.2.1.3.</p> <p>МА.2.1.4.</p> <p>МА.2.2.5.</p>	<p>МА.3.2.1.</p> <p>МА.3.1.1.</p> <p>МА.3.1.3.</p> <p>МА.3.2.5.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>Изрази.</p> <p>Једначине и неједначине у скупу позитивних рационалних бројева. Аритметичка средина.</p> <p>Размера и њене примене (алгебарска и геометријска интерпретација).</p>	<p>живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;</p> <p>Одреди проценат дате целичине;</p> <p>Примени размеру у једноставним реалним ситуацијама;</p> <p>Примени аритметичку средину датих бројева;</p> <p>Сакупи податке и прокаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер.</p>			
ОСНА СИМЕТРИЈА	<p>Осна симетрија у равни.</p> <p>Симетричне тачке; симетричност фигура у односу на праву.</p> <p>Оса симетрије фигуре.</p> <p>Симетрала дужи и симетрала угла; конструкције.</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <p>Идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије;</p> <p>Симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор;</p> <p>Конструира симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства;</p> <p>Конструира праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој.</p>	МА.1.3.6.	МА.2.3.6.	
ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКАМ	<p>Обавезна су четири једночасовна школска писмена задатка годишње (с исправкама 8 часова).</p>				

А					
---	--	--	--	--	--

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА УЧЕЊА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
<p>Усмено испитивање, домаћи задаци, писмени задаци, активност на часу (разговори, дискусије), контролне вежбе, петнаестоминутне писмене провере знања.</p> <p>Игровне активности (асоцијације, квизови).</p>	<p>Монолошка,</p> <p>Дијалoшка,</p> <p>Демонстративна</p> <p>Илустративна,</p> <p>Практични рад,</p> <p>Игровне активности,</p> <p>Истраживачки рад ученика</p>	<p>Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује, открива релације и изражава их, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира табеле, графиконе, примењује знања.</p>	<p>Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>

КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Математика – Техника и технологија	Основни геометријски објекти: права, дуж, полуправа, кружница. Осна симетрија - <i>Техничко цртање као основ графичке комуникације. Означавање мера на техничком цртежу. Просторно приказивање предмета</i> Дељивост у скупу N_0 - <i>Размера</i>
Математика - Музичка култура	Разломци - <i>Ритмичка вежба</i>
Математика - Физичко васпитање	Скупови - <i>Гимнастика – партер</i> Углови - <i>Ритмичко спортска гимнастика - окрет</i>
Математика - Географија	Скупови - <i>Васиона и Земља</i> Размера - <i>Географска карта</i>
Математике - Биологија	Представљање прикупљених податке табеларно или графички
Математика – Информатика и рачунарство	Мултимедијалне презентације

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ
1. ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	<ul style="list-style-type: none"> - Одговорно и сигурно коришћење технологија у школи и ван ње - Заштита приватности и личних података, ауторска права - Претраживање, одабир и преузимање садржаја и понашање на интернету - Пријављивање непримереног садржаја – дигитално насиље - Ризик зависности од технологије и време проведено на Интернету 	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <p>Реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја;</p> <p>Доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине;</p> <p>Разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету;</p> <p>Реагује исправно када дође у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета;</p> <p>Приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај;</p>

		<p>Информацијама на интернету приступи критички;</p> <p>Спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету;</p> <p>Разуме значај ауторских права;</p> <p>Препозна ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем;</p> <p>Рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету.</p>
<p>2. ИКТ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Предмет изучавања информатике и рачунарства - Програм за конверзију између различитих типова података - ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера - Подешавање радног окружења - Организација података - Рад са сликама - Рад са текстом - Рад са мултимедијом - Рад са презентацијама 	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <p>Наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу;</p> <p>Правилно користи ИКТ уређаје;</p> <p>Именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја;</p> <p>Прави разлику измеу хардвера, софтвера и сервиса;</p> <p>Прилагоди радно окружење кроз основна подешавања;</p> <p>Креира дигиталну слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички);</p> <p>Примени алате за репродукцију аудио и видео записа;</p> <p>Креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и конвертовања (самостално и сараднички);</p>

		<p>Сачува и организује податке;</p> <p>Разликује основне типове датотека.</p>
3. РАЧУНАРСТВО	<p>-Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, „ако...онда“</p> <p>- Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам</p> <p>-Увод у тему програмирање</p> <p>- Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање</p> <p>- Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком, видеом</p> <p>- Програм – категорије, блокови наредби, инструкције</p> <p>- Програмске структуре (линијска, циклична, разграната)</p>	<p><i>По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:</i></p> <p>Изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скупове ознаке;</p> <p>Схвати математичко – логички смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, израза „ако...онда“;</p> <p>Зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења са остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски;</p> <p>Наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема;</p> <p>Креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу;</p> <p>Сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби</p> <p>Користи математичке операторе за израчунавања;</p> <p>Објаси сценарио и алгоритам пројекта;</p> <p>Анализира и дискутује програм;</p> <p>Проналази и отклања грешке у програму.</p>

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ЦИЉЕВА И ИСХОДА УЧЕЊА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
Усмено испитивање, практични рад, рад на тексту, рад са сликама, мултимедијом, презентацијама (изворима, графиконима, табелама) домаћи задаци, ученички радови, активност на часу (разговори, дискусије), Игровне активности (асоцијације, квизови).	Монолошка, Дијалoшка, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Практични рад, Игровне активности, Истраживачки рад ученика	Активно слуша, пише, чита, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара, дискутује и излаже, активно учествује у раду групе и раду у пару, решава задатке, анализира, поставља питања, тражи смернице и сугестије, врши процену свог и туђег рада према датим критеријумима	Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, предлаже, подстиче, мотивише, обавештава, прати напредовање ученика, усмерава, наводи, ствара ситуацију, сугерише, поставља проблем, дискутује, анализира, координира наводи на повезивање и примену знања, подстиче на логично мишљење развија кооперативност

КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА
---------	-------------------------

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	(САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Информатика и рачунарство Српски језик и књижевност	Електронско учење - дигитална библиотека
Информатика и рачунарство Ликовна култура	Програм за једноставно цртање <i>Paint</i> - Текстура
Информатика и рачунарство Математика	Програмирање, алгоритам - Скуповне операције, Еуклидов алгоритам, аритметичке операције
Информатика и рачунарство Биологија	Вируси – вируси Мултимедијалне резентације
Информатика и рачунарство Техника и технологија	Софтвер. Покретање програма; Инсталација и уклањање програма Укључивање и искључивање рачунара Програм за унос и обраду текста; Рад са текстом
Информатика и рачунарство Енглески језик	Коришћење наредби, рад у радном окружењу и у програмима на енглеском језику.

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 72

ЦИЉ : Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ
1.ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ	Појам и значај технике Организација радног места Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја	- описује улогу технике у развоју заједнице - упознавање са појмом организације радног места и заштите на раду, појма и значаја технике и подручја човековог рада - наводи занимања у областитехнике и технологије - разумевање значајаорганизације радног места и заштите на раду. - самостално успешно организовано радно место и примена личних метода заштите на раду. - правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје
2.САОБРАЋАЈ	Улога и значај саобраћаја Врсте саобраћаја Регулисање и безбедност друмског саобраћаја Обавезе и одговорности	- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја - разликује безбедно од небезбедног понашања пешака - стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водни и ваздушни - правилно се понаша као пешак и возач бицикла

	учесника у саобраћају	<ul style="list-style-type: none"> - користи заштитну опрему за управљање бициклом - зна да направи поделу врста саобраћаја - познаје саобраћајне знакове везане за пешака и бициклисту - показује поштовање према другим учесницима у саобраћају - поседује шире знање о историји развоја саобраћаја и значају транспорта - познаје већи број саобраћајних знакова и правила.
3.ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ	Техничка писменост Геометријско цртање Дигитална писменост	<ul style="list-style-type: none"> -познаје врсте линија и цртежа, упознат је са прибором за цртање, -самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет - зна основе инернета, обраде слике и текста - зна врсте линија и цртежа - самостално котира једноставније цртеже - познаје размеру - сложеније текстове креира и зна да се користи интернетом - самостално црта и котира у рамери. - израђује сложене текстове и слике. - познаје добро рад на интернету - преузима одговорност за рад
4. РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА	Природни ресурси на Земљи Енергија	<ul style="list-style-type: none"> - препознаје основне материјале: дрво, полу производе од дрвета, кожу, пластичне материјале, текстил, алате и приборе и израђује једноставније моделе.

	<p>Материјали-врсте и особине</p> <p>Начин обраде материјала</p> <p>Рециклажа и заштита животне средине</p> <p>Израда једноставног производа</p>	<ul style="list-style-type: none"> - правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега) - науче да користе алате за обраду ових материјала - познаје добро врсте техничких материјала. - израђује самостално моделе и макете средње сложености користи и примењује алат и прибор за обраду дрвета. - детаљно познавање особина и намена техничких материјал. - самостално израђује сложене моделе и макете.
5. КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ	Конструкторско моделовање-модули	<ul style="list-style-type: none"> - упознају елементе техничког цртања при изради једноставнијих техничких цртежа - одабира материјале и алате за израду предмета/модела - науче да прикажу помоћу једноставнијих скица неке своје идеје - науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата - самостална израда техничких цртежа и макета и модела. - пружи помоћ у раду другим ученицима

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ЦИЉЕВА И ИСХОДА УЧЕЊА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА

<p>У настави се вреднују процес и продукти учења.</p> <p>У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.)</p> <p>Ако је групни рад у питању, онда се вредновање активности, може обавити на основу мишљења о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).</p> <p>Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, онда оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу.</p>	<p>Стицање знања и вештина из предмета техника и технологија треба заснивати на предзнању које су стекли из предмета свет око нас и природа и друштво, као и са одређеним животним искуствима у коришћењу различитих уређаја и учествовања у саобраћају.</p> <p>Код ученика узраста петог разреда постоји природна радозналост за технику и технологију, као и потреба да нешто сами стварају својим рукама. То треба искористити кроз реализацију различитих вежби теоријско-практичног карактера, да ученици открију и решавају једноставне техничке и технолошке проблеме.</p>	<p>Настава технике и технологије изводи се кроз индивидуални и тимски рад.</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостално цртају скицу и технички цртеж. - правилно читају технички цртеж - анализирају настала стања и ситуације - употреба рачунара -употреба ИКТ уређаја -коришћење прибора и алата - израда различитих модула - посете музејима технике, сајмовима и производним објектима -израда плана управљања отпадом 	<ul style="list-style-type: none"> -Креира свој годишњи план рада - израда оперативних планова - планирање и припрема средстава за сваки час - планирати начин провере остварености пројектованих исхода - показивање савремених техн. достигнућа - обезбеђивање мултимедијалних програма
--	---	--	---

КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Информатика и рачунарство	Коришћење програма за обраду текста

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

Математика	Угао
Географија	Географска карта - размер
Ликовна култура	Облик

ЛИКОВНА КУЛТУРА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД: ЧАСОВА: 72

ЦИЉ : Циљ наставе и учења *ликовне културе* је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
РИТАМ	<p>Поступци за безбедно и одговорно коришћење и одржавање прибора и радне површине;</p> <p>Материјал из природе, вештачки материјал, материјал за рециклажу, рециклирани материјал, импровизовани прибор, школски прибор и материјал, професионални прибор;</p> <p>Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...); Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у ближњем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури</p>	<p>По завршеној области/теми, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; - гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; - користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; 	<p>ЛК. 1.1.1.</p> <p>ЛК. 1.1.2.</p> <p>ЛК. 1.3.4.</p>	<p>ЛК. 2.1.1.</p> <p>ЛК. 2.2.1.</p>	<p>ЛК. 3.1.1.</p> <p>ЛК. 3.1.2.</p> <p>ЛК. 3.2.1.</p> <p>ЛК. 3.2.2.</p> <p>ЛК. 3.2.3</p> <p>ЛК. 3.2.4.</p>

	<p>природних и вештачких материјала;</p> <p>Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља). Функције ритма– понављање боја, линија и/или облика да би се постигла динамичност (живост) или ред. Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања;</p> <p>Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу;</p> <p>Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес...;</p> <p>Уметничко наслеђе – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.</p>	<p>– разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити;</p> <p>– направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала;</p> <p>искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;</p> <p>-пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма;</p>			
<p>ЛИНИЈА</p>	<p>Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање –</p>	<p>– опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима;</p> <p>– пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија;</p>	<p>ЛК. 1.1.1. ЛК. 1.1.2. ЛК. 1.1.3. ЛК. 1.3.3. ЛК. 1.3.4.</p>	<p>ЛК. 2.1.1. ЛК. 2.1.2. ЛК. 2.2.2. ЛК. 2.3.1.</p>	<p>ЛК. 3.1.1. ЛК. 3.1.2. ЛК. 3.2.1. ЛК. 3.2.2. ЛК. 3.2.3 ЛК. 3.2.4. ЛК. 3.3.1.</p>

	<p>дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом;</p> <p>Уметнички цртеж, аматерски цртеж, дечји цртеж, схематски цртеж, технички цртеж, научне илустрације... Врсте уметничког цртежа – скица, студија, илустрација, стрип, карикатура, графити... Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања; Поступци грађења цртежа додавањем и одузимањем линија. Лавирани цртеж. Линеарни цртеж. Цртеж у боји;</p> <p>Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија;</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...);</p> <p>Читање (декодирање) цртежа, стрипа, карикатуре, графита, ре-кламних порука...</p> <p>Уметничко наслеђе – значај наслеђа првих цивилизација.</p>	<p>– гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала;</p> <p>– користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа;</p> <p>– црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог;</p> <p>– разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују;</p> <p>-искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;</p>			<p>ЛК. 3.3.2. ЛК. 3.3.3. ЛК. 3.2.4.</p>
--	--	---	--	--	---

<p>ОБЛИК</p>	<p>Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела). Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици; Својства облика. Величина облика. Боја облика. Реална и имагинарна функција облика. Карактеристични детаљи и својства по којима је облик препознатљив. Светлост као услов за опажање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика;</p> <p>Статични облици. Кретање облика (кретање статичних облика помоћу ветра и воде, карактеристично кретање бића и машина); Распоред облика у простору и њихово дејство на посматрача. Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика;</p> <p>Поступци грађења апстрактних и фантастичних облика (прево-ђење реалних облика у апстрактне одузимањем карактеристичних детаља, превођење реалних облика у фантастичне додавањем неочекиваних детаља, грађење имагинарних и апстрактних облика на основу једне, две</p>	<p>– пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима;</p> <p>– гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад;</p> <p>– наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон;</p> <p>– обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком;</p> <p>– преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност;</p> <p>– комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену;</p>	<p>ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.3.4.</p>	<p>ЛК. 2.1.1. ЛК. 2.1.2. ЛК. 2.2.2.</p>	<p>ЛК. 3.1.1. ЛК. 3.1.2. ЛК. 3.2.1. ЛК. 3.2.2. ЛК. 3.2.3 ЛК. 3.2.4. ЛК. 3.3.1. ЛК. 3.3.2. ЛК. 3.2.4.</p>
--------------	--	---	--	---	--

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>и три информације...); Луминообјекти. ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом;</p> <p>Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање ма- теријала и предмета за рециклажу;</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...); Орнамент и орнаментика. Функција орнамента. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту;</p> <p>Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србије.</p>	<p>– објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе;</p> <p>– разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује;</p> <p>–искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно.</p>			
<p>ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ</p>	<p>Различите врсте комуникације од праисторије до данас; Невербална комуникација – читање информација; израз лица и карактеристичан положај тела;</p> <p>Читање визуелних информација (декодирање). Визуелно изражавање;</p> <p>Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.</p>	<p>– пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас;</p> <p>– обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу;</p> <p>– изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визу елном</p>	<p>ЛК. 1.1.1. ЛК. 1.1.2. ЛК. 1.1.3. ЛК. 1.3.1. ЛК. 1.3.4.</p>	<p>ЛК. 2.1.1. ЛК. 2.1.2. ЛК. 2.2.2. ЛК. 2.2.1. ЛК. 2.3.1.</p>	<p>ЛК. 3.1.1. ЛК. 3.1.2. ЛК. 3.2.1. ЛК. 3.2.2. ЛК. 3.2.3 ЛК. 3.2.4. ЛК. 3.3.1. ЛК. 3.3.2. ЛК. 3.2.4.</p>

		<p>комуникацијом;</p> <p>- тумачи једноставне визуелне информације;</p> <p>-објасни зашто је наслеђе културе важно.</p>			
--	--	---	--	--	--

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНИСТИ ИСХОДА УЧЕЊА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
<p>Активно учествовање у практичном раду;</p> <p>Примена усвојеног знања (из теорије уметности и теорије форме) и вештина у практичном раду;</p> <p>Разликовање и употреба одговарајућег материјала и техника у практичном креативном процесу;</p> <p>Усмена провера/писмена провера– правилна употреба вокабулара, разликовање техника, препознавање и анализа уметничких дела;</p> <p>Подстицање истраживачког креативног процеса кроз домаће задатке.</p>	<p>- усмено излагање: монолошка, дијалогска, хеуристичка метода;</p> <p>- посматрање, дискусија;</p> <p>- илустративна, демонстративна метода;</p> <p>- пркатичне активности, креативан истраживачки рад (индивидуални или групни);</p> <p>- асоцијативна техника: симболизација и упрошћавање, контрастирање, когнитивно мишљење, дивергентно мишљење.</p>	<p>- посматрање, опажање;</p> <p>- учешће у дискусији;</p> <p>- откривање и увиђање законитости и процеса;</p> <p>- изражавање мисли и ставова, осећања и закључака;</p> <p>- анализа и синтеза опаженог;</p> <p>- усвајање знања, стварање, вежба, понаваљање;</p> <p>- израда и презентовање самосталних и практичних радова.</p>	<p>Наставник саопштава наставне садржаје, организује и усмерава идеје и креативност ; упознаје ученике са методама и техникама успешног ликовног изражавања; преноси теоријска знања, процењује и оцењује ниво и квалитет радова, као и усвојеног теоријског знања и практичну примену наученог. Утиче на формирање правилног односа према културним вредностима, културном наслеђу и погледу на свет, система вредности, као и, индивидуализованим приступом, на развој карактера ученика и црта личности.</p>

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА	
ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Историја	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ: <i>Подела прошлости и периодизација историје</i>
Историја	ПРАИСТОРИЈА: <i>Подела праисторије (камено, метално доба). Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...).</i>
Историја	СТАРИ ИСТОК: <i>Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија, писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине. Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије.</i>
Историја	АНТИЧКИ РИМ: <i>Историјско наслеђе (уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, , хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). Римски градови на територији Србије. Римски пантеон. Гладијаторске борбе.</i>
Српски језик	КЊИЖЕВНОСТ: <i>Лирика (Народна песма: Вила зида град; Бранко Радичевић: Певам дању, певам ноћу; Војислав Илић: Зимско јутро; Милован Данојлић: Шљива/Десанка Максимовић: Сребрне плесачице. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност.</i>
Српски језик	КЊИЖЕВНОСТ: <i>Епика (Еро с онога свијета; Дјевојка цара надмудрила; Милован Глишић: Прва бразда; Стеван Сремац: Чича Јордан (одломак);Бранко Ћопић: Поход на Мјесец; Иво Андрић: Мостови; Данило Киш: Дечак и пас; Горан Петровић: Месец над тепсијом; Антон Павлович Чехов: Шала). Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља.</i>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<i>Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака.</i>
Српски језик	<i>КЊИЖЕВНОСТ: Домаћа лектура (Епске народне песме; Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче; крат- ке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке);Бранислав Нушић: Хајдуци; Данијел Дефо: Робинсон Крусо.</i>
Музичка култура	<i>ЧОВЕК И МУЗУКА: Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичко-антрополошка истраживања); Магијска моћ музике; Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа риту ала), коло/групни плес; Покрет: порекло плеса; Слушање/доживљај ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине.</i>
Музичка култура	<i>ЧОВЕК И МУЗИКА: Улога и место музике у античким цивилизацијама: Сумер/Вавилон, Египат, Рим.</i>
Музичка култура	<i>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ: Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;</i>
Географија	<i>ПЛАНЕТА ЗЕМЉА: Ротација Земље и последица ротације: смена обданице и ноћи. Револуција Земље и последице револуције: неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба,</i>
Географија	<i>ПЛАНЕТА ЗЕМЉА: Унутрашња грађа Земље: Стене: магматске, седиментне, метаморфне; Човек и рељеф.</i>
Математика	<i>УГАО: Упоредни углови; врсте углова.</i>
Биологија	<i>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА: Жива бића, нежива природа и биологија.</i>
Биологија	<i>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ: Жива бића из непосредног окружења. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају.</i>
ТИО	<i>ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ: Геометријско цртање. Апликација за дигиталну обраду.</i>
ТИО	<i>РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА: Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали. Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине).</i>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<i>Врсте, својства и примена природних материјала.</i>
Физичко и здравствено васпитање	<i>ПЛЕС И РИТМИКА: Покрети уз ритам и уз музичку пратњу. Ритмичка вежба без реквизита.</i>
Веронаука	<i>РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА: Религија и култура староог света. Човекова жеђ за Богом и вечним животом. Митови и легенде.</i>

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 72+54 часа

ЦИЉ : Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	– примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак			
Атлетика	Обавезни садржаји Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Бацање лоптице (до 200 г) Препоручени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ Бацања кугле 2 kg. Тробој	– комбинује и користи досегнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.9.	2.1.3. 2.1.7. 2.1.4. 2.1.6.	3.1.3. 3.1.4. 3.1.5.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

Спортска гимнастика	<p>Вежбе на тлу Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав);</p>	<p>– одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела – користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри – процени сопствене могућности за вежбање у гимнастици</p>	<p>1.1.11. 1.1.19. 1.1.12. 1.1.19.</p>	<p>2.1.19. 2.1.17. 2.1.10. 2.1.11.</p>	<p>3.1.6. 3.1.7. 3.1.8.</p>
Основе тимских и спортских игара рукомет	<p>Рукомет/минирукомет: Основни елементи технике и правила; - вођење лопте, - хватања и додавања лопте, - шутирања на гол, - финтирање, - принципи индивидуалне одбране основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон Препоручени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: - хватања котрљајућих лопти, - дриблинг, - шутирања на гол, - финтирање, - основни принципи колективне одбране.</p>	<p>– користи елементе технике у игри – примењује основна правила рукомета у игри – учествује на унутародељенским такмичењима</p>	<p>1.1.2. 1.1.1.</p>	<p>2.2.2. 2.1.2.</p>	<p>3.1.1. 3.1.2.</p>
Плес и ритмика	<p>Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац“ Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друшвених плесова</p>	<p>– изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу – игра народно коло – изведе кретања у различитом ритму – изведе основне кораке плеса из народне традиције других</p>	<p>1.1.20. 1.1.21.</p>	<p>2.1.19. 2.1.17. 2.1.10. 2.1.11.</p>	<p>3.1.6. 3.1.7. 3.1.8.</p>

	<p>Препоручени садржаји</p> <p>Вежбе са обручем</p> <p>Вежбе са лоптом</p> <p>Сложенији скокови кроз вијачу</p>				
<p>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</p> <p>(Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад</p>	<p>Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању</p> <p>Основна правила рукомета/минирукомета и малог фудбала</p> <p>Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе)</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању</p> <p>Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање</p> <p>Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација)</p> <p>Писани и електорнски извори информација из области физчког васпитања и спорта</p> <p>Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...)</p> <p>Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – објасни својим речима сврху и значај вежбања – користи основну терминологију вежбања – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама – примени мере безбедности током вежбања – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање – примени и поштује правила тимске и спортске игре у складу са етичким нормама – навија и бодри учеснике на такмичењима и решава конфликте на социјално прихватљив начин – користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортскорекративних активности – прихвати сопствену победу и пораз у складу са „ферплејом“ – примењује научено у физичком и здравственом васпитању у ванредним ситуацијама – препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању и спорту – направи план дневних активности 	<p>1.2.1. 1.2.2.</p> <p>1.2.3.</p> <p>1.3.1.</p>	<p>2.2.1.</p> <p>2.2.2 .</p> <p>2.2.3.</p>	<p>3.2.1. 3.2.2.</p> <p>3.2.3.</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

Здравствено васпитање	<p>Физичка активност, вежбање и здравље</p> <p>Основни принципи вежбања и врсте физичке активности</p> <p>Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања</p> <p>Лична и колективна хигијена пре и после вежбања</p> <p>Утицај правилне исхране на здравље и развој људи</p> <p>Исхрана пре и после вежбања</p> <p>Прва помоћ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - значај прве помоћи, - врсте повреда. <p>Вежбање и играње на чистом ваздуху</p> <p>- чување околине приликом вежбања</p>	<ul style="list-style-type: none"> - наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље - разликује здраве и нездраве начине исхране - направи недељни јеловник уравнотежене исхране уз помоћ наставника. - примењује здравственохигијенске мере пре, у току и након вежбања - препозна врсту повреде - правилно реагује у случају повреде - чува животну средину током вежбања 	<p>1.2.1.</p> <p>1.2.2.</p> <p>1.2.3.</p> <p>1.3.1.</p>	<p>2.2.1.</p> <p>2.2.2 .</p> <p>2.2.3.</p>	<p>3.2.1.</p> <p>3.2.2.</p> <p>3.2.3.</p>
-----------------------	--	--	---	--	---

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА УЧЕЊА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
<p>Иницијално тестирање, активност ученика, однос према раду, тестирање моторичких способности, достигнут ниво савладаности моторичких знања, умења и навика</p>	<p>Групни, ф ронтални индивидуални рад.</p> <p>Метод практичног вежбања, непосредне демонстрације.</p> <p>Рад у пару, тројкама, групама.</p> <p>Коришћење савремених техничких могућности</p> <p>демонстрације, очигледности</p>	<p>Посматра, прати, упоређује, уочава, замишља, припрема, слуша, сарађује, препознаје, активно учествује, користи информације, закључује, процењује, планира, активно учествује у раду групе и парова</p>	<p>Едукује, планира, прати, посматра, мотивише, усмерава, припрема, упућује демонстрира, подстиче, коригује, показује, координира, вреднује</p>

КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)
Музичко	Ритам и покрет
Енглески	Бројеви

ОБАВЕЗНЕ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ

ЦИЉ : Циљ наставе и учења физичког и здравственог васпитања је даученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког савременим условима живота и рада.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
			ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
КОНДИЦИОНО ВЕЖБАЊЕ	Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	– примени једноставне комплексе простих и опште припремних вежби – изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама – упореди резултате тестирања са вредностима за свој узраст и сагледа сопствени моторички напредак	1.1.24. 1.1.25. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.	2.1.22. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	3.1.23. 3.2.1. 3.2.3.
МАЛИ ФУДБАЛ:	1. Вођење и контролалопте, 2. Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала, 3. Шутирање на гол и основе игре у нападу (откривање), 4. Одузимање лопте и основе игре у одбрани (покривање), 5. Вежбе са два и три играча, 6. Игра са применом основних правила за мали фудбал.	– комбинује и користи досегнути ниво усвојене технике кретања у спорту и свакодневном животу – доводи у везу развој физичких способности – користи елементе технике у игри – примењује основна правила малом фудбалу у игри – учествује на унутар одељенским такмичењима	1.1.2. 1.1.1.	2.2.2. 2.1.2	3.1.1. 3.1.2.
СТОНИ ТЕНИС	Основни елементи технике и тактике игре		1.1.26.	2.1.24.	3.1.22.

НАЧИН ПРАЋЕЊА ОСТВАРЕНОСТИ ИСХОДА УЧЕЊА И ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
Иницијално тестирање, активност ученика, однос према раду, тестирање моторичких способност, достигнут ниво савладаности моторичких знања, умења и навика,	Групни, фронтални и индивидуални рад. Методног вежбања, непосредне демонстрације. Рад у пару, тројкама, групама. Коришћење са времених техничких могућност и дејемонстрације, очигледности	Посматра, прати, упоређује, уочава, замишља, припрема, слуша, сарађује, препознаје, активно учествује, користи информације, закључује, процењује, планира, Активно учествује у раду групе и парова	Едукује, планира, прати, посматра, мотивише, усмерава, припрема, упућује, демонстрира, подстиче, коригује, показује, координира, вреднује

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ : Циљ наставе и учења грађанског васпитања је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

"Службени гласник РС" - Просветни гласник, број 17/2021

НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
ЉУДСКА ПРАВА Права детета	1. Упознавање основних елемената програма; Потребности и жеље 2. Потребности и права 3. Права и правила у учионици 4. Правила рада у учионици, доношење групних правила 5. Права детета у документима о заштити права 6. Посебност права детета и људска права 7. Конвенција о правима детета 8. Врсте права 9. Показатељи остварености и кршења дечијих права 10. Конвенција о правима детета у документима која се односе на школу	- разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - аргументује потребу посебне заштите права детета; - на примеру препознаје уграђеност права детета у основним документима која уређују рад школе; - наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права; - препознаје ситуације кршења дечијих права у свакодневном животу и на примерима историјских догађаја.
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница	11. Права и функционисање заједнице; Моје заједнице 12. Школа као заједница 13. Одлучивање у учионици и школи 14. Гласање и консензус као демократски начини одлучивања.	- искаже свој став о значају правила у функционисању заједнице; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; - наведе начине демократског одлучивања;

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>15. Одговорности и обавезе у заједници 16. Одговорност деце и одговорности одраслих (родитеља, наставника) 17. Кршење и заштита права; Шта могу и коме да се обратим у ситуацијама насиља</p>	<p>– објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; – реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ;</p>
<p>ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Сукоби и насиље</p>	<p>18. Наши идентитети 19. Наше сличности и разлике (раса, пол, национална припадност, друштвено порекло, вероисповест, политичка или друга уверења, имовно стање, култура, језик, старост и инвалидитет) 20. Стереотипи и предрасуде. 21. Дискриминација. 22. Толеранција. 23. Сукоби и насиље; Начини решавања сукоба. 24. Предности конструктивног решавања сукоба. 25. Врсте насиља: физичко, активно и пасивно, емоционално, социјално, сексуално, дигитално. 26. Реаговање на насиље. 27. Начини заштите од насиља</p>	<p>– прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; -- у медијима и књигама које чита проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама као и примере поштовања различитости; -- наведе врсте насиља; – анализира сукоб из различитих углова и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу;</p>
<p>ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ</p>	<p>28. Планирање и извођење акција у школи у корист права детета. 29. Учешће ученика у школи. 30. Избор проблема. 31. Тражење решења проблема. 32. Израда плана акције. 33. Анализа могућих ефеката плана акције. 34. Планирање и извођење акције. 35. Завршна анализа акције и вредновање ефеката. 36. Приказ и анализа групних радова.</p>	<p>- учествује у идентификацији проблема у вези са остварењем права детета у својој школи; - учествује у осмишљавању акције, процењује њене изводљивости и предвиђању могућих ефеката; - учествује у извођењу акције, прикупљању података и обради података о изабраном проблему користећи различите изворе и технике; - презентује, образлаже и аргументује изабрану акцију и добијене резултате; - у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин.</p>

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА		АКТИВНОСТИ	
		УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
<p>Активности у уводним часовима конципирати тако да се оствари поверење свих учесника у настави. Ученике упознати са циљевима и кључним појмовима предмета. Реализовање садржаја у оквиру програма одвија се у складу са принципима активне, проблемске, истраживачке наставе са рефлексијама на одговарајуће појаве из друштвеног контекста, прошлости, садашњости. Квалитет наставе се обезбеђује усаглашавањем садржаја и метода и сталном разменом информација унутар групе. Сви ученици су равноправни учесници наставног процеса. Дobar индикатор успешне наставе је способност ученика да адекватно примењују стечена знања и вештине и да у пракси изражавају ставове и вредности демократског друштва. Наставник треба да пружи неопходну помоћ и подршку ученицима у припреми и реализацији активности, а заједно са групом да обезбеди повратну информацију о њеној успешности (кооперативни рад наставник - ученици). Током реализације садржаја наставник је извор знања, организатор и водитељ ученичких активности. Наставне методе које су подесне за реализацију садржаја и постизање циљева учења су: brain-storming, дискусија, дебата, анализа, студија случаја, причање прича, играње улога, радионица, симулација, истраживање, пројекат, промоција... Облици рада су индивидуални, рад у пару и рад у тиму/групи.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Слуша излагање; - записује кључне податке; - пита се, поставља релевантна питања себи и другима; - смишља, продукује и слободно износи велики број нових идеја; - смишља решења; - извршава задатке; - активно учествује у наставном процесу; - слободно изражава мишљења и ставове; - усваја - сазнаје; - развија вештине комуникације; - повезује сопствено искуство са тематиком; - израђује радове и паное. 	<ul style="list-style-type: none"> - Мотивише ученике за активно учешће тако што развија и одржава њихова интересовања за живот и рад у школи и локалној заједници. - Даје лични пример позитивне заинтересованости за питања која су важна за унапређење квалитета живота. - Организује наставу тако што благовремено поставља циљеве рада, планира садржаје, средства, опрему.. - развија и одржава партнерску комуникацију са ученицима. - Излаже. - Поставља јасна и недвосмислена питања, усмерава комуникацију. - Утврђује да ли ученици познају кључне речи, термине неопходне за разумевање садржаја који се усваја.
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ			НАЧИН ПРАЋЕЊА И ПРИМЕНА ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>Оцену задовољава добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у довољној мери покаује способност употребе информација; - у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; - већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; - у довољној мери критички расуђује; - показује делимични степен активности и ангажовања. 	<p>Оцену добар добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; - показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. 	<p>Оцену истиче се добија ученик који:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лако логички повезује чињенице и појмове; - самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; - решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; - показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; - показује одговоран однос према раду/припремљен је за час. 	<ul style="list-style-type: none"> - Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. - Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ - усмено испитивање; ☒ - писмено испитивање; ☒ - посматрање понашања ученика; ☒ - вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима.
---	---	---	---

КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКЛАЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)	ВРЕМЕ (МЕСЕЦ)
<p>Српски језик и књижевност</p>	<p>Роман <i>Аги и Ема</i>, Игор Коларов Тема: потребе детета да му родитељи буду пријатељи; да има пријатеље;</p> <p>Роман <i>Аги и Ема</i>, Игор Коларов Тема: одговорност родитеља према детету (родитељи су заузети својим пословним и другим обавезама и занемарују своје дете);</p> <p>Роман <i>Хајдуци</i>, Бранисла Нушић Тема: неодговорност ученика према школским обавезама;</p> <p>Приповетка <i>Прва бразда</i>, Милован Глишић и <i>Десетица</i>, Иван Цанкар Тема: одговорност родитеља да школују децу у тешким околностима;</p>	<p>децембар</p> <p>децембар</p> <p>октобар</p> <p>април</p>

	<p>Народна песма: <i>Свети Саво</i> Тема: национална и верска припадност;</p> <p>Бајка у стиху <i>Биберче</i>, Љубиша Ђокић Тема: стереотипи - нико не верује да Биберче може да савлада аждају јер је много мањи, ситнији од осталих. О личности се суди према спољашњем изгледу.</p> <p>Роман <i>Доживљаји Тома Сојера</i>, Марк Твен Насиље наставника над ученицима, физичко кажњавање ученика</p> <p>Роман <i>Аги и Ема</i>, Игор Коларов Тема: вршњачко насиље; ученици се ругају новом ученику и вређају га;</p>	<p>јануар</p> <p>децембар</p> <p>март</p> <p>децембар</p>
Историја	<p>Други светски рат од 1939 - 1943. год. Тема: Посебност права детета и људска права (кршења дечијих права на примерима историјских догађаја) (Демократско друштво)</p>	децембар
Ликовна култура	<p>Визуелно споразумевање Тема: Изражавање исте поруке писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом.</p>	мај
Музичка култура	<p>Музичко стваралаштво Тема: Учествовање у креирању школских приредби и догађаја. (Грађански активизам)</p>	децембар
Информатика и рачунарство	<p>Употреба ИКТ технологије Тема: Процеси у савременом свету (Процеси у савременом свету; Дигитално насиље)</p>	септембар
Техника и технологија	<p>Животно и радно окружење Тема: описивање улоге технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање; (Демократско друштво)</p> <p>Техничка и дигитална писменост Тема: коришћење интернет сервиса за претрагу и приступање online ресурсима; Преузимање одговорности за рад; Представљање идеје и планове за акције које</p>	децембар

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>преузима користећи савремену информационо-комуникационо технологију и софтвер; (Грађански активизам)</p> <p>Ресурси и производња Тема: Активно учествовање у раду пара или мале групе у складу са улогом и показивање понашања према сарадницима; Пружање помоћи у раду другим ученицима; Процењивање резултата и развијање предлога унапређења; (Процеси у савременом свету, Грађански активизам)</p>	мај
Информатика и рачунарство	<p>Техничка и дигитална писменост</p> <p>Тема: Разликовање безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету; Критичко приступање информацијама на интернету; Спровођење поступака за заштиту личних података и приватности на интернету; (Процеси у савременом свету)</p>	децембар
Географија	<p>Човек и географија</p> <p>Тема: разликовање одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи; навођење примера утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђање последица таквог понашања (Демократско друштво)</p>	септембар
Биологија	<p>Живот у екосистему</p> <p>Тема: илустровање примерима деловања људи на животну средину и процена последица таквих дејстава; (Демократско друштво)</p> <p>Тема: предлагање акције бриге обиљкама и животињама у непосредном окружењу, учествовање у њима, сарађивање са осталим учесницима и решавање конфликта на ненасилан начин; (Процеси у савременом свету)</p> <p>Тема: прављење разлике између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу; (Демократско друштво)</p> <p>Човек и здравље</p> <p>Тема: идентификовање елемената здравог начина живота и процена сопствене животне навике и избегавање ризичног понашања;</p>	<p>март</p> <p>мај</p>

ВЕРСКА НАСТАВА – ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ТЕМА (наставне јединице)	ЦИЉ	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће:	ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ ПО ТЕМАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА
<p>I – УВОД</p> <p>1. Упознавање садржаја програма и начина рада</p>	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање ученика са садржајем предмета, планом и начином реализације наставе Православног катихизиса; Установити каква су знања стекли и какве ставове усвојили ученици у претходном школовању. 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 5. разреда основне школе; моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. 	<ul style="list-style-type: none"> Упознавање са садржајем програма и начином рада Прелиминарна систематизација 	<p>Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика.</p> <p>Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве.</p>
<p>II - РЕЛИГИЈА И КУЛТУРА СТАРОГ СВЕТА</p> <p>Религија и култура старог света Човек тражи Бога</p>	<p>Упознати ученике са основним елементима религије и културе старог века.</p> <p>Упознати ученике са паганским митовима и легендама о вечном животу.</p> <p>Припремити ученике за сусрет са Откровењем Истинитог Бога.</p>	<p>моћи да именује неке политеистичке религије.</p> <p>моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе старог века</p>	<p>Религија и култура старог света</p> <p>Човекова жеђ за Богом и вечним животом</p> <p>Митови и легенде</p>	<p>На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада.</p> <p>Врсте наставе</p>
<p>III - ОТКРИВЕЊЕ - СВЕТ БИБЛИЈЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Развити код ученика свест о Богу као 	<ul style="list-style-type: none"> моћи да уочи да се Бог откривао изабраним људима, за разлику од 	<ul style="list-style-type: none"> Божије Откровење 	<p>Настава се реализује кроз следеће облике наставе: теоријска настава (35 часова)</p>

<p>Божје Откровење Свето Писмо (настанак, подела)</p>	<p>личности која се открива човеку</p> <ul style="list-style-type: none"> • Упознати ученике са појмовима Светог Предања и Светог Писма • Објаснити ученицима узрок и начин настанка Библије 	<p>паганских божанстава;</p> <ul style="list-style-type: none"> • моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру; • моћи да наведе неке од библијских књига, њихове ауторе и оквирно време настанка • моћи да разликује Стари и Нови Завет • бити подстакнут да се односи према Библији као светој књизи; 	<ul style="list-style-type: none"> • Свето Писмо (настанак, подела) 	<p>практична настава (1 час)</p> <p>Место реализације наставе</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању; <p><u>Дидактичко методичка упутства за реализацију наставе</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. • Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. • Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким
<p>IV - СТВАРАЊЕ СВЕТА И ЧОВЕКА</p> <p>Стварање света Стварање човека Прародитељски грех Човек изван рајског врта</p>	<p>Пружити ученицима знање да Бог из љубави ствара свет да би му дао вечно постојање; Оспособити ученике за разумевање посебности улоге човека у свету, као споне између Бога и света. Објаснити ученицима повест о првородном греху и његовим последицама; Указати ученицима на начин на који се Бог стара о свету и човеку од Адама до Ноја; Пробудити у ученицима осећај одговорности за свет који их окружује.</p>	<p>моћи да преприча библијску причу о постању и доживи је као дело љубави Божије</p> <p>моћи да увиди да је Бог поред видљивог света створио и анђеле</p> <p>моћи да преприча библијску приповест о стварању човека и уочи да је човек сличан Богу јер је слободан бити подстакнут на развијање осећаја личне одговорности према природи; моћи да наведе неке од последица првородног греха по човека и читаву створену природу; моћи да преприча неку од библијских прича до Аврама; моћи да повеже причу о Нојевој барци са Црквом</p>	<p>Шестоднев Стварање човека „по икони и подобју“ Прародитељски грех Човек изван рајског врта (Каин и Авељ, Ноје, Вавилонска кула)</p>	
<p>V - СТАРОЗАВЕТНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА</p> <p>Аврам и Божји позив Исак и његови синови</p>	<p>Упознати ученике са старозаветним личностима и догађајима Указати ученицима на везу између старозаветних личности</p>	<p>моћи да наведе неке од најважнијих старозаветних личности и догађаја</p> <p>моћи да уочи везу старозаветних праотаца и патријараха са Христом</p> <p>моћи да исприча да јеврејски народ прославља Пасху као успомену на</p>	<p>Аврам и Божији позив Исак и његови синови Праведни Јосиф Мојсије</p>	

<p>Праведни Јосиф Мојсије Пасха</p>	<p>и Христа Указати ученицима на повезаност Пасхе и Христа Указати ученицима на етичку вредност старозаветних списа Развијање свести ученика о старању Божјем за свет кроз библијску историју; Пружити ученицима знање о старозаветним мотивима у иконографији.</p>	<p>излазак из Египта моћи да извуче моралну поуку из библијских приповести моћи да препозна старозаветне личности и догађаје у православној иконографији.</p>	<p>Пасха</p>	<p>захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.</p> <ul style="list-style-type: none"> Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспонованја наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.
<p>VI - ЗАКОН БОЖЈИ На гори Синају Десет Божјих заповести Закон Божји као педагог за Христа</p>	<p>Објаснити ученицима околности у којима је Бог дао Закон преко Мојсија; Пружити ученицима основно знање о томе да се кроз заповести Божје остварује заједница између Бога и људи;</p>	<p>моћи да преприча библијски опис давања Десет Божијих заповести Мојсију; моћи да наведе и протумачи на основном нивоу Десет Божијих заповести; моћи да разуме да је од односа према Заповестима зависила и припадност Божијем народу;</p>	<p>Добијање Божијих заповести на гори Синају Садржај Десет Божијих заповести Смисао Декалога као припреме за Христа</p>	<ul style="list-style-type: none"> У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу.
<p>VII - МЕСИЈАНСКА НАДА „Земља меда и млека” Цар Давид Соломон и јерусалимски храм Псалми Давидови Старозаветни пророци Месијанска нада</p>	<p>Упознати ученике са појмом „обећане земље“ и њеним значајем за „изабрани народ Божији“ Објаснити ученицима значај старозаветне Скиније и Храма Указати ученицима на улогу старозаветних царева и пророка Указати ученицима на лепоту Давидових псалама Објаснити ученицима појам Месије Предочити ученицима специфичности библијског текста и</p>	<p>моћи да препозна на слици Ковчег Завета и Скинију и да у једној реченици каже шта је мана моћи да именује најважније личности јеврејског народа у Обећаној земљи моћи да уочи да је Светиња над светињама посебно место Божијег присуства знати да је цар Давид испевао Псалме у славу Божију моћи да наведе неке од старозаветних пророка моћи да уочи да су старозаветни пророци најављивали долазак Месије увидети значај покајања и молитве као „жртве угодне Богу“ на основу одељака поучних и пророчких књига</p>	<p>Насељавање Обећане земље (Исус Навин, Самсон...) Цар Давид Соломон и јерусалимски храм Псалми Давидови Старозаветни пророци Месијанска нада</p>	<ul style="list-style-type: none"> Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. <p>Евалуација наставе</p> <p>Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина:</p>

	<p>омогућити им да доживе његову сликовитост</p>		<ul style="list-style-type: none"> ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова; <p>Оцењивање</p> <p>Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усмено испитивање; ● писмено испитивање; ● посматрање понашања ученика; <p><u>Оквирни број часова по темама</u></p> <p>Увод – 1 Религија и култура старог света – 3 Откривење – Свет Библије – 4 Стварање света и човека – 7 Старозаветна историја спасења – 7 Закон Божији – 4 Месијанска нада – 8</p>
--	--	--	--

КОРЕЛАЦИЈА С ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА / МОДУЛИМА:

1. Српски језик и књижевност
2. Историја
3. Географија
4. Биологија
5. Ликовна култура
6. Музичка култура
7. Грађанско васпитање

ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

ДОПУНСКА НАСТАВА- СРПСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 30

ЦИЉ : Циљеви наставе и учења српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ	
				УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
	1. Врсте речи – просте, изведене, сложене, полисемија 2. Реченице по значењу, саставу, функцији, облику... 3. Реченички чланови - Субјекат 4. Правопис- велико слово, тачка, запета, управни говор, цртица... 5. Реченички чланови – Предикат 6. Променљиве речи - Именице 7. Реченички чланови – Додаци (именски и	Монолошка, Дијалозна, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Практични рад, Игровне активности, Истраживачки рад ученика	- Оспособљавање ученика да препознају облике именских речи и да их правилно користе - бољи резултати на проверама, - побољшање говорне културе - побољшање писмене културе – -усвајање основних термина науке о књижевности - развијање говорне и писмене културе	слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање. упоређивање, уочавање, Практично примењивање читање, разговор, упоређивање, размењивање сопствених	наставник презентује наставни садржај; усмерава активности ученика; подстиче на размишљање, увиђање. развија љубав ученика према књижевности; подстиче на креативност у тумачењу

	<p>глаголски</p> <p>8. Падежи; значење и функција</p> <p>9. Променљиве речи - Заменице</p> <p>10. Правопис: тачка и запета, неколико тачака, цртица...</p> <p>11. Падежи – Номинатив, акузатив</p> <p>12. Народна проза: Бајке и новеле</p> <p>13. Проста и сложена реченица - обнављање</p> <p>14. Падежи – Генитив, датив</p> <p>15. Падежи – Вокатив, инструментал, локатив</p> <p>16. Придеви; писање придева на -ски, -чки, -шки, -ов, -ев, -ин; извођење придева од именица са Ј у основи (армија – армијски)</p> <p>17. Променљива врста речи - Придеви</p> <p>18. Кратке народне умотворине – подела и значај</p> <p>19. Променљиве речи - Бројеви</p> <p>20. Народне епске песме старијих времена</p> <p>21. Падежи - обнављање</p>			<p>знања и мишљења, истраживање</p>	<p>књижевног дела;</p>
--	--	--	--	-------------------------------------	------------------------

	<p>22. Правопис: писање назива установа, предузећа, географских појмова...</p> <p>23. Глаголи - глаголски вид,</p> <p>24. Глаголи - глаголски род</p> <p>25. Инфинитив и глаголске основе - инфинитивна и презентска - обнављање</p> <p>26. Правопис (употреба великог слова, запете у апозицији и вокативу, одричне заменице са предлогом: ни са ким)</p> <p>27. Глаголски облици (радни глаголски придев, презент, перфекат, футур I)</p> <p>28. Проучавање локалног говора</p> <p>29. Правопис – најчешће и највеће грешке</p> <p>30. Самостално стваралаштво ученика</p>				
--	--	--	--	--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ : Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе

Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању

Пружање помоћи ученицима који су због болести били оправдано одсутни

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
			УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
ГРАМАТИКА	1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са ученицима који нису усвојили основна знања из програма предмета	<ul style="list-style-type: none"> - увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, изражајног) - познавање врста речи, њиховог значења у реченици - читање у себи и наглас и одговарање на питања из текста - врсте реченице по облику, саставу и значењу - реченични чланови - глаголи, глаголска времена - правилно писање и поштовање свих правописних правила 	Именује Посматра. Пише. Илуструје. Решава. Препознаје. Учествује.	Организује Припрема Прати Помаже Мотивише Планира Учествује Едукује Вреднује

ДОПУНСКА НАСТАВА - МАТЕМАТИКА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ : Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе; Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању; Пружање помоћи ученицима који су због болести били оправдано одсутни

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
				УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
СКУПОВИ	Унија скупова; Пресек скупова; Разлика скупова	1 час недељно у току школске године,а према потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са ученицима који нису усвојили основна знања из програма предмета	Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе	Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, , препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,	Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

					проблема из свакодневног живота
--	--	--	--	--	---------------------------------

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

СКУПОВИ ТАЧАКА	Права, полуправа, дуж; Круг и кружница	1 час недељно у току школске године,а према потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са ученицима који нису усвојили основна знања из програма предмета	Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе	Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, , препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,	Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота
-------------------	--	---	--	--	---

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>ДЕЉИВОСТ БРОЈЕВА</p>	<p>Дељивост бројева са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и са декадним јединицама; Прости и сложени бројеви; Највећи заједнички делилац; Најмањи заједнички садржалац</p>	<p>1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са ученицима који нису усвојили основна знања из програма предмета</p>	<p>Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе</p>	<p>Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,</p>	<p>Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>
-----------------------------	---	--	---	---	--

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

УГАО	Врсте углова; Сабирање и одузимање углова конструктивно и рачунски	1 час недељно у току школске године,а према потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са ученицима који нису усвојили основна знања из програма предмета	Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе	Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,	Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота
РАЗЛОМЦИ	Прави и неправи разломци, мешовити бројеви; Децимални запис разломака; Сабирање и одузимање разломака неједнаких	1 час недељно у току школске године,а према потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са	Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на	Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази,	Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>именилаца; Множење и дељење разломака; Сабирање и одузимање разломака у децималном запису; Множење и дељење разломака у децималном запису; Једначине и неједначине у вези са сабирањем и одузимањем разломака; Једначине и неједначине у вези са сабирањем и одузимањем разломака у децималном запису; Једначине и неједначине у вези са множењем и дељењем разломака;</p>	<p>ученицима који нису усвојили основна знања из програма предмета</p>	<p>часовима редовне наставе</p>	<p>активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,</p>	<p>груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>
---	--	---------------------------------	---	---

Једначине и неједначине у вези са множењем и дељењем разломака у децималном запису; Аритметичка средина;Размера					
---	--	--	--	--	--

<p>ОСНА СИМЕТРИЈА</p>	<p>Симетрала дужи; Симетрала угла; Нормала</p>	<p>1 час недељно у току школске године,а према потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са ученицима који нису усвојили основна знања из програма предмета</p>	<p>Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе</p>	<p>Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, , препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,</p>	<p>Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>
---------------------------	--	---	---	---	--

ДОПУНСКА НАСТАВА – ИСТОРИЈА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 9

ЦИЉ : : Утврђивање знања из програмско-тематских садржаја радовне наставе са ученицима који спорије напредују или су били одсутни са часова.

Допунска настава се планира на основу праћења постигнућа ученика. Планови у прилогу су засновани на искуству наставника (у вези са темама у којима је претходних година ученицима била потребна додатна подршка) и подложни су корекцији.

НАЗИВ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ	
				УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија - рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори - дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају.	Монолошка, дијалoшка, демонстративна и илустративна метода, Рад на тексту, Игровне активности	разумевање појма прошлости; упознавање начина и значаја проучавања прошлости; разумевање основних одлика праисторије и старог века; разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум);	Активно слуша, пише, чита, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, вежба коришћење историјске карте и извора, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, табеле...	Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује историјска знања са сродним предметима-корелација, предлаже, подстиче, мотивише ученике, обавештава, прати напредовање.
ПРАИСТОРИЈА	Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба).	Монолошка, дијалoшка, демонстративна и илустративна метода, Рад на тексту, Игровне активности	оспособљавање за коришћење историјске карте; стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века; упознавање са основним одликама античке културе.		
СТАРИ ИСТОК	Појам Старог истока - географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија царства/краљевства) у	Монолошка, дијалoшка, демонстративна и илустративна метода, Рад на тексту, Игровне активности			

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот Култура и историјско наслеђе народа Старог истока				
АНТИЧКА ГРЧКА	Појам античке Грчке - географске одлике. Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација). Полиси - Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат - узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура.	Монолошка, дијалoшка, демонстративна и илустративна метода, Рад на тексту, Игровне активности			

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>АНТИЧКИ РИМ</p>	<p>Појам античког Рима - географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства - принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство - појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства).</p>	<p>Монолошка, дијалoшка, демонстративна и илустративна метода, Рад на тексту, Игровне активности</p>			
---------------------------	--	--	--	--	--

ДОПУНСКА НАСТАВА – ГЕОГРАФИЈА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА:30

ЦИЉ : Циљ наставе географије је усвајање знања о природногеографским и друштвеноекономским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Циљ је да ученик изучавњем географских објекта, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

НАЗИВ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	АКТИВНОСТИ	
				УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	Ширење географских хоризоната и велика географска открића: Одговорност човека према Планети Земљи;	Монолошка метода, дијалoшка метода, Демонстративна и илустративна метода, практичан рад, истраживачки рад ученика и комбинован рад.	Проверавање и систематизовање знања стечених у претходним разредима. Даље овладавање знањима из географије. Допунско објашњење наставног градива и области које ученик није савладао на редовној настави. Развијање способности запажања географског распореда објекта и појава на географској карти: развијање истраживачког духа код ученика.	Именује. Посматра. Пише. Илуструје. Решава. Препознаје. Учествује.	Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним шта жели да постигне, планира садржаје, повезује, подстиче и мотивише ученике. Едукује и вреднује, доприноси бољем сналажењу ученика и похваљује њихов самостални рад и ангажовање;
ВАСИОНА	Васиона, сазвезђа, Млечни пут, звезде и сазвезђа Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, Месечеве мене, астероиди, комете и метеори;	Монолошка метода, дијалoшка метода, Демонстративна и илустративна метода, практичан рад, истраживачки рад ученика и комбинован рад.	Проверавање и систематизовање знања стечених у претходним разредима. Даље овладавање знањима из географије. Допунско објашњење наставног градива и области које ученик није савладао на редовној настави. Развијање способности запажања	Именује. Посматра. Пише. Илуструје. Решава. Препознаје. Учествује.	Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним шта жели да постигне, планира садржаје, повезује, подстиче и мотивише ученике. Едукује и вреднује, доприноси бољем сналажењу ученика и

			географског распореда објеката и појава на географској карти:развијање истраживачког духа код ученика.		похваљује њихов самостални рад и ангажовање;
ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	<p>Облик Земље и структура њене површине: Облик и димензија Земље, распоред копна и мора на Земљи,Сила Земљине теже,глобус, екватор и полови, Земљина кретања(ротација и револуција и њихове последице),Унутрашња грађа Земље,стене, вулканизам и земљотреси, Постанак рељефа процесима набирања и раседања,планине ,низије ,надморска и релативна висина Обликовање рељефа дејством воде(рад река,тзаласа,леда и ветра) Човек и рељеф;</p> <p>Ваздушни омотач Земље: Атмосфера,време и клима:климатски елементи и појаве, климатски чиниоци и типови климе; Воде на Земљи:Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде(сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде, Воде на копну: подземне воде, извори, реке,језера и ледници. Човек и вода- поплаве и бујице, заштита вода од загађења. Биљни и животињски свет: Распростирање биљног и животињског света на Земљи: Угроженост и заштита живог света</p>	Монолошка метода, дијалoшка метода, Демонстративна и илустративна метода, практичан рад,истраживачки рад ученика и комбинован рад.	Проверавање и систематизовање знања стечених у претходним разредима. Даље овладавање знањима из географије.Допунско објашњење наставног градива и области које ученик није савладао на редовној настави.Развијање способности запажања географског распореда објеката и појава на географској карти:развијање истраживачког духа код ученика.	Именује. Посматра. Пише. Илуструје. Решава. Препознаје. Учествује.	Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним шта жели да постигне, планира садржаје, повезује ,подстиче и мотивише ученике Едукује и вреднује, доприноси бољем сналажењу ученика и похваљује њихов самостални рад и ангажовање;

ДОПУНСКА НАСТАВА – БИОЛОГИЈА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ : Циљ учења **биологије** је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Учећи биологију на часовима допунске наставе ученик ће разумети основне принципе структуре и функције живих организама, разумети и примерено користити биолошке термине који су у широј употреби; разумети и примерено користити стечена знања и вештине за практичну примену у свакодневном животу, као што су лична хигијена, исхрана и животне навике и заштита животне средине.

НАСТАВНА ТЕМА (САДРЖАЈИ ПРОГРАМА)	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
			УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Монолошка. Дијалозна. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад. Истраживачки рад Комбиновани рад Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором	Да ученици упознају и самостално користе лабораторијски прибор, рукују лупом и микроскопом и израђују једноставније микроскопске препарате. Да посматрају различите ћелије и уоче грађу, сличности и разлике. – илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини;	Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља	Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује

ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Монолошка. Дијалoшка. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад. Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором	– одговорно се односи према свом здрављу; – идентификује поремећаје у раду органа и система органа изазваних нездравим начином живота;	Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује. Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља	Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	Монолошка. Дијалoшка. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад. Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором	– доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети;	Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује. Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља	Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује

<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Монолошка. Дијалoшка. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором.</p>	<p>- повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; – направи разлику између наследних и стечених особина -научи разлике између полног и бесполног размножавања</p>	<p>Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује. Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља</p>	<p>Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује</p>
<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Монолошка. Дијалoшка. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад. Истраживачки рад Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални, рад са другом-ментором</p>	<p>- установи узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; – критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи; Да схвате узајамне односе живих бића и животне средине .</p>	<p>Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује. Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља</p>	<p>Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује</p>

ДОДАТНА НАСТАВА – СРПСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 30

ЦИЉ : Циљеви наставе и учења српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ	
				УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
Књижевност	1. Историја српског књижевног језика и писма – од глагољице до народног језика 2. Променљиве врсте речи 3. Драма као књижевна врста – анализа једне Б. Нушићеве комедије 4. Непроменљиве врсте речи 5. Глас, морфема, реч, синтагма, реченица... 6. Анализа једног књижевног дела домаћег аутора 7. Падежи – подела, основна значења...	Монолошка, Дијалозна, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Практични рад, Игровне активности, Истраживачки рад ученика	- припрема ученика за школско, општинско, међуопштинско и републичко такмичење из Српског језика. - увођење ученика у структуру и анализу дела; - тумачење главних мотива и песнич. слика у лирској песми; - развијање осећања за аутентичне естетске вредн. у књижевној уметности.	- слушање, упоређивање, самостално закључивање, практично примењивање, истраживање. упоређивање, -уочавање, - Практично примењивање - читање, разговор, упоређивање, размењивање	-наставник презентује наставни садржај; -усмерава активности ученика; - подстиче на размишљање, увиђање. -наставник презентује наставни садржај; -усмерава

<p>Језик – Граматика Правопис Ортоепија</p>	<p>8. Вежбе правописа, са правилним акцентом</p> <p>9. Главни и зависни реченични чланови</p> <p>10. Основна правила акцентологије</p> <p>11. Анализа једног књижевног дела страног аутора</p> <p>12. Именске речи – основне напомене</p> <p>13. Правописне промене из правописа 2010.године</p> <p>14. Самостално стваралаштво ученика – проза или поезија</p> <p>15. Дијалектологија – дијалекти, наречја, изговори</p>		<p>- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање; - богаћење речника</p>	<p>сопствених знања и мишљења, истраживање</p>	<p>активности ученика; - развија љубав ученика према књижевности; - подстиче на креативност у тумачењу књижевног дела;</p>
<p>Језичка култура</p>	<p>16. Свети Сава у прози и поезији</p> <p>17. Школско такмичење – припрема (збирка текстова)</p> <p>18. Школско такмичење – припрема (збирка текстова)</p> <p>19. Школско такмичење из језика и језичке културе</p> <p>20. Основна стилска изражајна средства</p> <p>21. Правопис (тачка и запета, неколико тачака, цртица...)</p>				

	<p>22. Граматичке категорије именских речи</p> <p>23. Глаголи – глаголски вид и род...помоћни глаг.</p> <p>24. Припрема за општинско такмичење (збирка тестова)</p> <p>25. Припрема за општинско такмичење (збирка тестова)</p> <p>26. Општинско такмичење из језика и језичке културе</p> <p>27. Проучавање локалног говора; састављање речника локалних речи и израза и њихово замењивање речима и изразима из стандардног књижевног језика</p> <p>28. Књижевно дело по избору ученика – тумачење (увођење ученика у разумевање битних одлика књижевног дела: тема, композиција, ликови, језик)</p> <p>29. Разговор о гледаној позоришној представи (глума и глумци, режија и редитељ, текст и писац; музика и композитор)</p> <p>30. Казивање стихова и читање прозних текстова из самосталног ученичког стваралаштва</p>				
--	--	--	--	--	--

ДОДАТНА НАСТАВА - ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ :

- да продубљује и проширује знања ученика;
- да омогући комплекснији приступ усвајању садржаја;
- да мотивише и подстиче ученике на самостални рад;
- развија код ученика способност логичког мишљења;
- развија стваралачко и критичко мишљење;
- да утиче на интелектуално, радно, естетско и морално васпитање ученика.

НАСТАВНА ТЕМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
			УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

ЛЕКСИКА	1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са ученицима који желе да прошире и стекну додатна знања из програма предмета	Ученик разуме и реагује на краћи усмени текст Ученик чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове Ученик самостално усмено изражава садржаје; Ученик у писаној форми изражава краће садржаје; Ученик остварује комуникацију и са саговорником; Разуме краће дијалоге (до 7 реплика / питања и одговора), приче и песме; Разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих и прилагођених	Процењује, дискутује, припрема извештаје, извештава, организује, активан учесник у комуникацији: мислилац, решавалац проблема, стваралац мини пројекта, решава задатке у тесту знања.	Организује, припрема, прати, евидентира, усавршава, открива нове могућности, мотивише, планира, уопштава и врши примену стечених знања, умења и вештина, вреднује, обезбеђује укључивање ученика у организоване облике рада ван школе,
		текстова после 2-3 слушања; Разуме краће текстове (до 80 речи), који садрже велики проценат познатих језичких елемената, Усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и састепеном формалности говорне ситуације; Описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију у садашњости, прошлости и будућности, препричава и интерпретира; Учествује у комуникацији.		
ГРАМАТИКА	1 час недељно у току школске године, а према	Пише реченице и краће текстове (до 50 речи) чију кохерентност и кохезију	Процењује, дискутује, припрема извештаје,	Организује, припрема, прати, евидентира,

	<p>потреби ученика индивидуализираним обликом рада или у групама са ученицима који желе да прошире и стекну додатна знања из програма предмета</p>	<p>постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем; Издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао; Користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.). препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом; поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. Форме учтивости); разуме везуи змеђу сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;</p>	<p>извештава, организује, активан учесник у комуникацији: мислилац, решавалац проблема, стваралац мини пројекта, решава задатке у тесту знања.</p>	<p>усавршава, открива нове могућности, мотивише, планира, уопштава и врши примену стечених знања,умења и вештина, вреднује, обезбеђује укључивање ученика у организоване облике рада ван школе,</p>
--	--	--	--	---

ДОДАТНА НАСТАВА – МАТЕМАТИКА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ :

- да продубљује и проширује математичка знања ученика;
- да омогући комплекснији приступ усвајању математичких садржаја;
- да мотивише и подстиче ученике на самостални рад;
- развија код ученика способност логичког мишљења;
- развија стваралачко и критичко мишљење;
- да утиче на интелектуално, радно, естетско и морално васпитање ученика.

НАСТАВНА ТЕМА	САДРЖАЈИ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
				УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
СКУПОВИ	1. Упознавање ученика са планом додатне наставе 2. Скупови(пресек унија и разлика) – сложени задаци 3. Дијаграми и њихова примена у решавању разноврсних	1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика и према календару такмичења и чешће	Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе	Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази,	Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за

	задатака – Венови дијаграми			<p>активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,</p>	<p>сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара</p> <p>на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>
--	-----------------------------	--	--	---	--

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>СКУПОВИ ТАЧАКА</p>	<p>4. Геометријске фигуре као скупови тачака</p> <p>5. Скупови и скупови тачака – одабрани задаци</p> <p>6. Разни логички задаци</p> <p>7. Задаци логичке – комбинаторне природе</p> <p>8. Проблеми пресипања, мерења и размештања</p> <p>9. Релације; графови</p>	<p>1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика и према календару такмичења и чешће</p>	<p>Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе</p>	<p>Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,</p>	<p>Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>
---------------------------	--	---	---	---	--

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>ДЕЉИВОСТ БРОЈЕВА</p>	<p>10. Примена правила дељивости – логички задаци</p> <p>11. Дељивост – одабрани задаци</p> <p>12. Дељивост – такмичарски задаци</p> <p>13. Примена НЗД и НЗС у задацима</p> <p>14. Задаци логичко – комбинаторне природе</p> <p>15. Задаци логичко – комбинаторне природе</p> <p>16. Ератостеново сито</p>	<p>1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика и према календару такмичења и чешће</p>	<p>Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе</p>	<p>Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,</p>	<p>Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>
<p>УГАО</p>	<p>17. Угао – одабрани задаци</p> <p>18. Углови – задаци са математичких такмичења</p>	<p>1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика и према календару такмичења и</p>	<p>Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима</p>	<p>Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази,</p>	<p>Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

		чешће	редовне наставе	активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,	сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике
--	--	-------	-----------------	--	--

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>РАЗЛОМЦИ</p>	<p>19. Разломци – разни записи и упоређивање разломака</p> <p>20. Проширивање и скраћивање разломака – одабрани задаци</p> <p>21. Операције са разломцима – проблемски задаци</p> <p>22. Разломци – задаци са такмичења</p> <p>23. Задаци са математичких такмичења</p> <p>24. Задаци са математичких такмичења</p> <p>25. Разломци – решавање задатака методом дужи</p> <p>26. Операције са разломцима – проблемски задаци</p> <p>27. Разломци – одабрани задаци са математичких такмичења</p> <p>28. Системи бројева са разним основама</p> <p>29. Задаци са математичких такмичења</p>	<p>1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика и према календару такмичења и чешће</p>	<p>Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе</p>	<p>Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,</p>	<p>Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике</p>
-----------------	---	---	---	---	---

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	<p>30. Задаци са математичких такмичења</p> <p>31. Логички задаци (ребуси, магични квадрати, наградни задаци)</p> <p>32. Превођење из декадног у</p>				
	<p>друге системе бројева и обрнуто</p>				<p>при решавању проблема из свакодневног живота</p>

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

<p>ОСНА СИМЕТРИЈА</p>	<p>33. Симетрала дужи и симетрала угла – конструктивни задаци</p> <p>34. Осна симетрија - одабрани конструктивни задаци</p> <p>35. Права и кружница – конструктивни задаци</p> <p>36. Анализа рада додатне наставе – остварени резултати</p>	<p>1 час недељно у току школске године, а према потреби ученика и према календару такмичења и чешће</p>	<p>Утврђивање и допуњавање градива као и разјашњавање свих нејасноћа са којима се ученици сусрећу на часовима редовне наставе</p>	<p>Активно слуша, пише, решава задатке, анализира, закључује, препознаје, разликује, понавља, именује,, проверава, упоређује, дефинише, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално решава једноставније примере, активно учествује у раду групе, рад у пару,</p>	<p>Организује додатни наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, дели ученике у мање групе, дефинише задатке за сваку груп, омогућује примену стечених вештина, утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика, даје примерене повратне информације, одговара на ученичка питања, помаже у решавању задатака, развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење, утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота</p>
-----------------------	--	---	---	---	--

ДОДАТНА НАСТАВА - ИСТОРИЈА

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉЕВИ : Продубљивање и проширивање знања из програмско-тематских подручја радовне наставе.

ЗАДАЦИ :

- припрема ученика за школско, општинско, међуопштинско и републичко такмичење тражење и давање обавештења;
- развијање истраживачког духа,
- проширивање знања,
- развијање стваралачког и критичког мишљења

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

НАЗИВ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
				УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
ПРИПРЕМА УЧЕНИКА ЗА ОПШТИНСКО ТАКМИЧЕЊА	Утврђивање и систематизација наставне теме „Увод у историју“ као припрема ученика за такмичење Утврђивање и систематизација наставне теме „Стари исток“ као припрема ученика за такмичење Утврђивање и систематизација наставне теме „Стара Грчка“ као припрема ученика за такмичење Утврђивање и систематизација наставне теме „Хеленизам“ као припрема ученика за такмичење Школско такмичење Анализа тестова са претходних општинских такмичења као припрема ученика за општинско такмичење	Истраживачки рад ученика, Монолошка, Дијалoшка, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Практични рад, Игровне активности	разумевање појма прошлости; упознавање начина и значаја проучавања прошлости; разумевање основних одлика праисторије и старог века; разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум); оспособљавање за коришћење историјске карте; стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века; упознавање са основним одликама античке културе.	Активно слуша, пише, чита, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално се служи историјском картом и литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, табеле, графиконе, историјске изворе, примењује знања.	Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује историјска знања са сродним предметима-корелација, предлаже, подстиче, мотивише ученике, обавештава, прати напредовање.
ИЗРАДА ПАНОА, ПРЕЗЕНТАЦИЈА, МАКЕТА	Израда мапе ума „Праисторија“ Израда панoa „Египат је дар Нила“ Израда мапе ума „Стари исток“ Израда ППТ презентације „Стара Грчка“ Израда ППТ презентације „Стари Рим“ Израда мапе ума „Стари век“ Израда хронолошке таблице и	Практични рад, Истраживачки рад ученика, Монолошка, Дијалoшка, Демонстративна, Илустративна, Рад на тексту, Игровне активности	разумевање појма прошлости; упознавање начина и значаја проучавања прошлости; разумевање основних одлика праисторије и старог века; разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум); оспособљавање за коришћење	Активно слуша, пише, чита, наводи, описује, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално се служи	Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	ленте времена за период Старог века		историјске карте; стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века; упознавање са основним одликама античке културе.	историјском картом и литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, табеле, графиконе, историјске изворе, примењује знања.	садржаје, повезује историјска знања са сродним предметима, предлаже, подстиче, мотивише ученике, обавештава, прати напредовање.
--	-------------------------------------	--	---	---	---

ДОДАТНА НАСТАВА - БИОЛОГИЈА

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ : Циљ учења **биологије** је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

НАСТАВНА ТЕМА (САДРЖАЈИ ПРОГРАМА)	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ ПРОЦЕСУ	
			УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	Монолошка. Дијалогска. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад. Истраживачки рад Комбиновани рад Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални.	Да ученици упознају и самостално користе лабораторијски прибор, рукују лупом и микроскопом и израђују једноставније микроскопске препарате. Да посматрају различите биљне ћелије и уоче грађу, сличности и разлике. – илуструје примерима везу између физиолошких одговора живих бића и промена у спољашњој средини;	Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља	Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Монолошка.	– одговорно се односи	Усваја нова знања	Организује.

	<p>Дијалoшка. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад. Истраживачки рад Комбиновани рад Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални.</p>	<p>према свом здрављу; – изрази критички став према медијским садржајима који се баве здравим стилoвима живота;</p>	<p>Дефинише нове појмове Именује. Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља</p>	<p>Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује</p>
<p>ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА</p>	<p>Монолошка. Дијалoшка. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад. Истраживачки рад Комбиновани рад Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални.</p>	<p>– доведе у везу промене животних услова са еволуцијом живота на планети; – истражи давно нестале екосистеме;</p>	<p>Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује. Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља</p>	<p>Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује</p>
<p>НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА</p>	<p>Монолошка. Дијалoшка. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Фронтални, групни,</p>	<p>- повеже промене које се догађају организму током животног циклуса са активностима гена; – повеже промене наследног материјала са настанком нових врста</p>	<p>Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује. Посматра. Пише</p>	<p>Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише.</p>

	<p>тимски, рад у паровима и индивидуални, Демонстративна. Практичан рад. Истраживачки рад</p>	<p>путем природне селекције;</p>	<p>Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља</p>	<p>Планира. Едукује. Вреднује</p>
<p>ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ</p>	<p>Монолошка. Дијалoшка. Решавање проблема. Рад на тексту, писани и графички радови. Демонстративна. Практичан рад. Истраживачки рад Фронтални, групни, тимски, рад у паровима и индивидуални</p>	<p>- установи узрочно-последичну везу између губитака врста у екосистему и негативних последица у преносу супстанце и енергије у мрежама исхране; – критички процени последице људских делатности у односу на расположиве ресурсе на Земљи; -да упознају услове који су довели до развоја одређених адаптивних решења и њихов значај за живи свет и повезаност живих бића. Да схвате узајамне односе живих бића и животне средине .</p>	<p>Усваја нова знања Дефинише нове појмове Именује. Посматра. Пише Комбинује Решава проблеме Илуструје и графички представља</p>	<p>Организује. Припрема Прати. Помаже. Демонстрира. Мотивише. Планира. Едукује. Вреднује</p>

СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

ВЕЖБАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

РАЗРЕД: ПЕТИ И ШЕСТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да :
Вежбање, здравље и животна средина (9)	Појам и врсте здравља, начини његовог праћења и чувања. Утицај вежбања на здравље, раст и развој. Људско тело и вежбање - кости, зглобови, мишићи. Специфичности вежбања у и ван спорта. Правилно и неправилно вежбање. Мотивација за вежбање и фактори који утичу на одустајање. Када не треба вежбати. Вежбање и имунитет. Значај вежбања на чистом ваздуху. Вежбање и очување животне средине. Повреде при вежбању и прва помоћ.	Дефинише појам здравља, разликује физичко, ментално и социјално здравље и образлаже утицај вежбања на здравље. Упореди специфичности вежбања у спорту и ванспорта. Разликује правилно од неправилног вежбања и планира сопствене физичке активности у складу са потребама, могућностима и интересовањима. Препозна ситуације када не треба да вежба. Препозна утицаје различитих вежбања на физички изглед и здравље. Повеже позитиван и негативан утицај на имунитет. Поштује еколошка правила у средини где вежба. Правилно поступа у пружању прве помоћи при повредама у вежбању.
Исхрана и вежбање (9)	Исхрана као извор енергије. Карактеристике основних животних намирница важних за вежбање. Гојазност и мршавост - ризици и компликације. Како и где се информишемо о здравом начину исхране. Производи који се рекламирају а треба их избегавати. Различите врсте дијета и њихови позитивни и негативни ефекти. Правилна исхрана пре и после вежбања.	Користи поуздане изворе информација о утицају исхране и вежбања на здравље и физички изглед. Препозна разлике гојазности и мршавости. Наведе принципе правилне исхране и примењује их у свакодневном животу. Критички се односи према рекламним производима животнихнамирница. Аргументовано дискутује о физичким активностима и начину исхране и ризицима неодговарајућих дијета.
Вежбање и физички изглед (9)	Идеал физичко гизгледа некад и сад. Правилно држање тела и физички изглед. Претерана употреба дигиталних технологија и последице наздравље и физички изглед. Утицај вежбања и здравих начина живота на физички изглед.	Критички вреднује идеале физичког изгледа који се намећу као и начине за њихово достизање. Разликује добро од лошег држања тела и коригује сопствено држање тела.
У вежбању једнаки (9)	Остваривање права детета на раст, развој, здравље, игру и дружење кроз вежбање прилагођено могућностима и потребама. Доступност опреме и	Доведе у везу вежбање са правима детета. Аргументује значај вежбања после болести и неких повреда. Поштује потребе и могућности различитих учесника у вежбању и наводе примере равноправности и

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	простора за вежбање. Родна (не)равноправност у вежбању и спорту. Вежбање после болести и повреда. Значај вежбања за особеса сметњама у развоју и инвалидитетом и спортови прилагођени њиховим могућностима.	неравноправности у спорту. Преферира физичке активности на свежем ваздуху са другом децом у односу на се дење код кућеза компјутером.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА САДРЖАЈА		АКТИВНОСТИ
		УЧЕНИКА
Презентације, демонстрације, симулације, играње улога, дебата, рад у малим групама,, рад на пројектима, гледање и анализа видео прилога, креативне радионице, повезивање са вршњацима из других школа или држава, посете разним дешавањима		Посматра, запажа, уочава, опонаша, прати, изводи, самооцењује, пита
Презентације, демонстрације, симулације, играње улога, дебата, рад у малим групама, рад на пројектима, гледање и анализа видео прилога, креативне радионице, повезивање са вршњацима из других школа или држава, посете разним дешавањима		Прима упутства, посматра, прати, изводивежбе, вршисамооцењивање
Презентације, демонстрације, симулације, играње улога, дебата, рад у малим групама, рад на пројектима, гледање и анализа видео прилога, креативне радионице, повезивање са вршњацима из других школа или држава, посете разним дешавањима		Посматра, запажа, уочава, опонаша, прати, изводи, самооцењује, пита
Презентације, демонстрације, симулације, играње улога, дебата, рад у малим групама, рад на пројектима, гледање и анализа видео прилога, креативне радионице, повезивање са вршњацима из других школа или држава, посете разним дешавањима		Изводи задате вежбе, дискутује, запажа, самооцењује,пита
		Подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
		Дајеупутства, реализује, координира, пратирадначасу, подстичесамооцењивањекодученика, осмишљава, пропитује
		Подстиче, подржава, осмишља, упућује, реализује, прилагођава, вреднује, оцењује, координира, припрема
		Пратирадначасу, подстичеслободноизношењемишљења, подржава, упућујенаактивност, оцењује
ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ		
ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
НАЧИН ПРАЋЕЊА И ПРИМЕНА ОБРАЗОВНИХ СТАНДАРДА		
		Припрема материјала за процењивање знања, презентације ученика, продукти њиховог рада, писање есеја, начин на који учествује у активностима, како прикупља податке, разликује чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, како ученици међусобно сарађују, једни другима помажу, колико су креативни.
		Припрема материјала за процењивање знања, презентације ученика, продукти њиховог рада, писање есеја, начин на који учествује у активностима, како прикупља податке, разликује чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, како ученици међусобно сарађују, једни другима помажу, колико су креативни.
		Припрема материјала за процењивање знања, презентације ученика, продукти њиховог рада, писање

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

		есеја, начин на који учествује у активностима, како прикупља податке, разликује чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, како ученици међусобно сарађују, једни другима помажу, колико су креативни.
		Припрема материјала за процењивање знања, презентације ученика, продукти њиховог рада, писање есеја, начин на који учествује у активностима, како прикупља податке, разликује чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, како ученици међусобно сарађују, једни другима помажу, колико су креативни.
КОРЕЛАЦИЈЕ СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА		
ПРЕДМЕТ	ХОРИЗОНТАЛНА КОРЕЛАЦИЈА (САДРЖАЈНО УСКАЛЂИВАЊЕ У ОКВИРУ РАЗРЕДА)	ВРЕМЕ (МЕСЕЦ)
Вежбање, здравље и животна средина (9)	Биологија	Септембар, април, јун
Исхрана и вежбање (9)	Биологија	Новембар, децембар, јануар
Вежбање и физички изглед (9)	Биологија	октобар, новембар, март, април, мај
У вежбању једнаки (9)	Биологија	Јануар, фебруар

МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

РАЗРЕД: ПЕТИ И ШЕСТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ : Циљ учења слободне наставне активности Медијска писменост је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу.

НАЗИВ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	АКТИВНОСТИ	
				УЧЕНИКА	НАСТАВНИКА
ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА	Медији и публика (корисници). Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет). Улога и место медија у савременом друштву. Медијске навике (<i>Мој медијски дан</i>).	Демонстративна, дијалогска, фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, радионице, пројектор, РС, тастатура, миш, интернет мрежа, одговарајући интернет садржаји	– идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији – публика (корисници); – разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука; – упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија; – опише и анализира своје медијске навике;	Слуша, посматра, запажа, увежбава, повезује градиво, дискутује, анализира, илуструје, одговара, решава проблем/задатак, примењује(научено), записује, сарађује са другима, вреднује	Објашњава, демонстрира, анализира, разговара, подстиче, упућује, прилагођава, реализује, поставља питања, задаје задатке, прати рад, вреднује
ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ	Медијски садржаји као конструктивност и. Деконструкција и конструкција медијских порука.	Демонстративна, дијалогска, фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, радионице, пројектор, РС, тастатура, миш, интернет мрежа, одговарајући интернет садржаји	– разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности; – деконструише једноставније примере медијских порука; – одговорно креира једноставније медијске садржаје.	Слуша, посматра, запажа, увежбава, повезује градиво, дискутује, анализира, илуструје, одговара, решава проблем/задатак, примењује(научено)	Објашњава, демонстрира, анализира, разговара, подстиче, упућује, прилагођава, реализује, поставља питања, задаје задатке,

			– критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ; – наводи примере манипулације у медијским садржајима којима се подстичу куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача. – разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи; – идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву; – препознаје сврху и начин функционисања претраживача	о), записује, сарађује са другима, вреднује	прати рад, вреднује
ОГЛАШАВАЊЕ	Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова). Профит као циљ оглашавања. Утицај медијских садржаја на осећања, вредности и понашање публике – куповину и потрошњу.	Демонстративна, дијалошка, фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, радионице, пројектор, РС, тастатура, миш, интернетмрежа, одговарајући интернет садржаји	„намрежи” и агрегатора садржаја; – вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане; – препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.	Слуша, посматра, запажа, увежбава, повезује градиво, дискутује, анализира, илуструје, одговара, решава проблем/задатак, примењује (научено), записује, сарађује са другима, вреднује	Објашњава, демонстрира, анализира, разговара, подстиче, упућује, прилагођава, реализује, поставља питања, задаје задатке, прати рад, вреднује
МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ	Комуникација у дигиталном окружењу. Поузданост и веродостојност информација на интернету. Претраживачи „на мрежи” и агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација	Демонстративна, дијалошка, фронтални, индивидуални, групни, рад у пару, радионице, пројектор, РС, тастатура, миш, интернет мрежа, одговарајући интернет садржаји		Слуша, посматра, запажа, увежбава, повезује градиво, дискутује, анализира, илуструје, одговара, решава проблем/задатак, примењује (научено), записује, сарађује са другима, вреднује	Објашњава, демонстрира, анализира, разговара, подстиче, упућује, прилагођава, реализује, поставља питања, задаје задатке, прати рад, вреднује

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

	на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона.				
--	--	--	--	--	--

МУЗИКОМ КРОЗ ЖИВОТ

РАЗРЕД: ПЕТИ И ШЕСТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

ЦИЉ : Циљ учења слободне наставне активности *Музиком кроз живот* је да ученик развија стваралачко и креативно мишљење кроз практичан рад, мотивацију, интелектуални, социјални, емоционални и морални развој, свест о сопственом здрављу, опажање, осетљивост за естетику, радозналост и самопоуздање како би био оспособљен за креативно решавање проблема и имао одговоран однос према очувању уметничког наслеђа и културе свога и других народа.

НАЗИВ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА И НАСТАВНИКА
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	Проширивање знања о музичким елементима. Изражајна својства динамике. Врста, карактер и примена темпа. Тон: боја и текстура Ритам: дводелни, троделни, четвороделни и мешовити. Повезивање звука и ритма. Примена динамике, темпа и ритма у свакодневном животу Проширивање искуства ученика у коришћењу различитих	У реализацији слободне наставне активности Музиком кроз живот, у складу са могућностима школе и креативностима наставника, треба инсистирати на већој афирмацији тематских јединица у области Извођење музике. Нагласити и инсистирати на индивидуалном емотивном доживљају при извођењу музичких дела кроз рад на различитом садржају традиционалне и уметничке музике, које су примерене гласовним могућностима и узрасту ученика. Пожељно је повезивање садржаја песама са садржајима осталих наставних предмета уколико је могуће (ученици и школа, годишња доба, празници и обичаји, завичај и домовина, природа и околина, животиње...) Сваки аспект извођења музике има непосредан и драгоцен утицај на развој ученика. Читање с листа једноставно ритмичког записа активира највећи број когнитивних радњи, развија дугорочно памћење, осетљивост за друге учеснике у музичком догађају (тимски рад, толеранција) и	Примењује динамичко нијансирање при извођењу музичких дела; – препознаје елементе динамике у свакодневном животу; – анализира врсте такта и ритам у уметничким делима; – препознаје боју тона у складу са садржајем композиције; – изводи композиције домаћих и страних аутора самостално и у групи, користећи глас, покрет и инструменте; – изводи двогласне и трогласне композиције домаћих и страних аутора; – искаже своја осећања у току извођења музике; – примењује принципи псарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; – учествује у манифестацијама;	Ученика: Активно слуша, пише, чита, усваја нова знања, црта, обележава, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара, дискутује и излаже, самостално се служи литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, примењује знања. Наставника: Организује наставни процес,

	<p>музичких средстава за рад у процесу музичког изражавања и обликовања; Индивидуално и групно певање. Двоглас. Троглас. Индивидуално и групно свирање.</p>	<p>фине моторичке радње. Квалитетно музичко изражавање има значајан утицај на психу ученика, а самим тим и на капацитет и могућност свих видова изражавања. Уједно је важно да кроз извођење музике, а у оквиру индивидуалних могућности ученика, подстиче и развијање личног стила изражавања. Кроз индивидуално и вишегласно гласовно и инструментално извођење инсистирати на поставци тона, интонацији, правилном дисању, агогици, дикцији, ритму, динамици, поштовању уразличитости у групном раду (ансамблу)... Елементе музичке писмености треба обрађивати кроз одговарајуће музичке примере и композиције, од нотне слике и тумачења према звуку. Репертоар одређује наставник сходно саставу и узрасту групе ученика, поштујући мишљење и жеље ученика, узимајући у обзир одговарајућа дела домаћих и страних аутора разних епоха и стилова, тематски разноврсне и усклађене са применом.</p>		<p>усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује знања са родним предметима-корелација, демонстрира, предлаже, подстиче, мотивише ученике, коригује, обавештава, прати напредовање.</p>
ТЕЛО КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ	<p>Синхронизација различитих менталних и физичких капацитета. Координација различитих менталних и физичких капацитета Правилно дисање.</p>	<p>У оквиру теме обједињене су три групе вештина: когнитивне, социјално-емоционалне и организационе. Зато већ у процесу увођења у тему треба изабрати примере на којима ће ученици схватити сложеност коришћења тела као инструмента и сам значај бављења овом темом. У процесу реализације програмских садржаја наставник треба да уведе ученике у одређену тему, кроз кратки теоријски приказ или аудио-видео запис, на сам значај коришћења тела као инструмента, а затим да их кроз конкретне задатке усмери на истраживање које може да</p>	<p>– користи различите технике телесних перкусија самостално и у групи; – примењује технике правилног дисања у свакодневном животу; – препознаје говор тела, свој и своје околине; – контролише покрете користећи концентрацију; – сарађује са члановима групе којој припада, поштујући</p>	<p>Ученика: Активно слуша, пише, чита, усваја нова знања, црта, обележава, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара, дискутује и излаже, самостално се</p>

	<p>Концентрација. Говор тела. Јачање одређених делова тела. Рефлекс. Пажња. Брзина реаговања на различите захтеве из окружења. Развој свесности о нашем телу, контроли покрета и јачању мишића, као и бољој координацији и балансу. Стимулација и активација организма на психомоторном и когнитивном нивоу. Истраживање унутрашњег ритма и звука свога тела. Body percussion.</p>	<p>се односи на различите аспекте деловања. Сам здравствени аспект кроз побољшање концентрације, техника дисања, развијање самопоуздања, контроли покрета, јачање мускулаторног система, различитих стимулација и уопштено свесности о своме телу, обрадити кроз предавања у којима ће учешће узети и ученици.</p> <p>За почетак рада предлаже се примена лаганијих примера, као што су тапшалице и бројалице, како би се ученици ослободили и и спробавали могућности свога тела као инструмента. Пожељно је да се у почетку ученицима да слобода у креирању ритмичке пратње, како би спознали своје индивидуалне могућности.</p> <p>У циљу упознавања извора као грађе за истраживање елемената и техника телесних перкусија, може да се остварује и кроз посете појединим институцијама, као и гостовања експерата у школу.</p> <p>Материјала и готових аранжмана за ову тему има на YouTube каналу, тако да у зависности са интересовањима ученика и креативности наставника, може да се користи у настави, а ученике треба оснаживати и осамосталити да сами праве аранжмане или импровизују већ постојеће.</p> <p>Резултати истраживања у овој области могу бити полазиште за примену вршњачке едукације кроз умрежавање ученика истог или различитог узраста. Ученици стечена знања из ове области такође могу презентовати</p>	<p>различитости;</p> <ul style="list-style-type: none"> – процени сопствене могућности у примени телесних перкусија; – самостално осмишљава и импровизује покрете за ритмичке аранжмане; – контролише сопствене покрете у циљу боље координације; – својим речима објасни значај телесних перкусија у сваком смислу; 	<p>служи литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, примењује знања. Наставника: Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује знања са сродним предметима-корелација, демонстрира, предлаже, подстиче, мотивише ученике, коригује, обавештава, прати напредовање.</p>
--	--	--	--	--

		<p>ученицима првог циклуса основног образовања, преузимајући улогу вршњака ментора.</p> <p>Рад у групама и радионицама је користан у комбинацији са осталим начинима рада, поготово када постоји изазов значајнијег (нпр. емотивног) експонирања ученика, као вид премошћавања стидљивости или анксиозности.</p>		
<p>КРИТИЧКО МИШЉЕЊЕ КРОЗ МУЗИКУ</p>	<p>Технике критичког мишљења. Дрво проблема. Дебата. Шест шешира. Мозгалица. Трибине.</p> <p>Вештине критичког мишљења: комуникација, сарадња, препознавање проблема, решавање проблема.</p> <p>Вештина постављања питања: меморијска, транслацијска, интерпретацијска, аналитичка, синтетичка, евалуацијска.</p>	<p>После увода наставника у музичку критику као вида уметничке критике ученике треба кроз разговор навести да сами или истраживањем дођу до података који ће им дати одговоре на различита питања као што су: шта је то што музичку критику одваја од извештавања, шта може бити предмет уметничке критике, ко може бити музички критичар и који су објективни за разлику од субјективних аспеката музичке критике; који је значај музичке критике за извођача, публику, музикологе... Ова тема треба да резултира музичком критиком који ће ученици у улози музичког критичара написати након посете неком концерту, или слушања одређене композиције/извођача на часу.</p> <p>Основна идеја теме је да се код ученика развија конструктивно размишљање путем критике, стварање атмосфере где ученици сами постављају питања. Типови питања којима се доводи до развоја критичког мишљења: <i>меморијска</i>, где се траже чињенице, <i>транслацијска</i>, где се тражи</p>	<ul style="list-style-type: none"> – критички анализира своје и туђе извођење; – истражи и објасни шта је музичка критика и која је њена улога; – објасни и примени различите технике критичког мишљења; – самостално поставља питања везана за дату тему; – аргументовано исказе утисак о слушаним делима; – вербализује свој доживљај музике; – исказе свој доживљај музике кроз друге уметности. – критички просуђује утицај музике на здравље ; – разуме и користи интеркултурални дијалог – примењује различите врсте 	<p>Ученика: Активно слуша, пише, чита, усваја нова знања, црта, обележава, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара, дискутује и излаже, самостално се служи литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, примењује знања.</p> <p>Наставника: Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да</p>

	<p>Обликовање оригиналног мишљења.</p> <p>Музичка критика. Анализа композиције</p> <p>Развијање способности и интересовања за целоживотно образовање.</p>	<p>преобликовање информација, <i>интерпретацијска</i>, где се установљавају везе између идеја, чињеница, дефиниција, вредности, <i>аналитичка</i>, где се доводи у сумњу и која траже додатна објашњења, <i>синтетичка</i>, уз које се креативно решавају проблеми помоћу оригиналног мишљења или могућих алтернатива, <i>евалуацијска</i>, где се долази до закључка о добром или лошем и гдесе заузима став.</p> <p>Коришћењем различитих метода и техника, као што су шест шешира, дрво проблема, грозд техника и многе друге, наставник приближава ученицима решење проблема који је у почетку изгледао нерешив. Након тога се приступа анализи музичког дела, изведеног или слушаног, користећи научена питања и технике критичког мишљења, које резултирају доношењем појединачног и групног мишљења/става. Потребно је нагласити појединости до којих се долази на основу опсервирања. Тако ученици уочавају доминантна својства по којима су музички инструменти одабрани, изражајни ефекти примењени, музички облици препознатљиви, затим постепено проучавају сложеније облике. На исти начин, поступно проучавају природу, окружење, жива бића и вербално и визуелно изражавају и пореде утиске, те самостално доносе ставове.</p>	<p>писмености (језичке, медијске, културне, научне...);</p> <p>– разумеконцептинклузије и осетљивјепремаразличитостима;</p> <p>– самостално анализира музичка дела, користећи научене технике критичког мишљења;</p>	<p>постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује знања са сродним предметима-корелација, демонстрира, предлаже, подстиче, мотивише ученике, коригује, обавештава, прати напредовање.</p>
--	---	---	--	--

САЧУВАЈМО НАШУ ПЛАНЕТУ

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

Службени гласник „Службени гласник – Просветни гласник“, бр.11/2019, 2/2020 и 6/2020, 5/2021 и 17/2021

ЦИЉЕВИ: Циљ учења слободне наставне активности Сачувајмо нашу планету јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине, разумевање односа човек - природа са циљем бољег схватања света који га окружује, лакше сналажење у природном и социјалном окружењу и формирање одговорног и активног појединца у циљу разумевања и примене концепта одрживог развоја.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Све су чешћи захтеви да процес наставе буде иновирани на такав начин да боље и успешније припреми младе људе за активан живот у друштву знања и рад у непосредном окружењу. У том смислу, кроз наставу се све више потенцира стицање процедуралних, контекстуалних и функционалних знања и развијање истраживачких вештина, ставова и вредности о околини, који су засновани на принципима одрживог развоја и одрживог образовања. Усредсређеност на исходе образовања и промене парадигме са бихевиоралног ка конструктивистичком и контекстуалном приступу у настави доприноси конструисању компетенција ученика, развијању критичког мишљења, флексибилности, предузетничких вештина, креативности, процени ризика, доношењу одлука, што се одражава на квалитет живота појединца и друштва у целини. Компетенцијски приступ захтева превазилажење оквира традиционалног предметног приступа и концепције преношења знања ка концепцији конструкције знања и захтева оријентацију образовног процеса ка већој партиципацији ученика у васпитно-образовном процесу, са посебним акцентом ка динамичнијем и ангажованијем интегрисању знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену. Наведени садржаји програма поседују теоријски приступ и приступ који је усмерен ка практичној реализацији ван учионице и ка изради малих пројеката. Овако конципиран програм даје велике могућности наставницима и ученицима да га на креативан начин реализују сходно условима, могућностима и времену. Улога наставника је да уз примену различитих метода рада подстичу и усмеравају интересовање и креативност ученика у покушају да самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животну средину. Оперативна разрада програмских садржаја препуштена је наставницима који сами креирају место извођења и број часова за одређене теме.

НАЗИВ ТЕМЕ	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА И НАСТАВНИКА
<p>1.ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ</p>	<p>У програму су предложене четири теме: ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ, ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ, ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ и БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ.</p> <p>Полазећи од принципа одрживог развоја, првенствено холизма и интердисциплинарности, програм слободне наставне активности је конципиран тако да се током наставе и учења преферирају стратегије које се заснивају на принципима одрживости као што су: стратегија интерактивног учења и рада на пројекту; стратегија интегративног учења и настава усмерена на деловање; стратегија кооперативних облика наставе; стратегија учења откривањем и решавања проблема, метакогнитивне стратегије, различити облици искуственог учења. Кроз рад на пројектима у различитим амбијентима (природног и социјалног) окружења, сарадњом са родитељима, локалном и широм заједницом постиже се отвореност,</p>	<p>ПОЛОЖАЈ И УЛОГА ЧОВЕКА У ПРИРОДИ</p> <p>Човек има двоструку улогу у природи, јавља се као њен део, али и као фактор који утиче на њу и мења је. У првим фазама развоја људског друштва промене природе под утицајем човека сведене су на локалну средину. Са развојем друштва промене природе су све дубље и трајније, да би данас достигле глобалне размере. Те промене у природи настају под утицајем посредних или непосредних човекових активности и изазивају одговарајуће последице. Ту спадају: промене физичких услова и изгледа животне средине, промене састава живог света, стварање нових обрадивих површина, гајење биљака и животиња, уношење нових врста у крајеве у којима их није било, урбанизација, индустријализација, загађивање животне средине итд. Ученици у групама кроз истраживачке задатке анализирају по један од</p>	<p>Да ученици: Развијају вештине и понашања у складу са окружењем; Примењују стечена знања; Развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема; Поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност; Поседују потребу за личним ангажовањем у разноврсним активностима. развијање истраживачког духа код ученика</p>	<p>Ученика: Активно слуша, пише, чита, усваја нова знања, црта, обележава, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално се служи литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, примењује знања.</p> <p>Наставника: Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује знања са сродним предметима-корелација, демонстрира, предлаже, подстиче, мотивише ученике, коригује, обавештава, прати напредовање.</p>

	<p>одговоран однос и понашање према окружењу са циљем постизања активног односа ученика, развој критичког и конструктивног мишљења и одговорност према себи, природној и социјалном окружењу. Стварају се везе између стеченог знања у школи, сопственог искуства и примене у свакодневном животу. Амбијентални приступ у настави и непосредни контакт и искуство са предметима сазнања се допуњује употребом савремене технологије (коришћење мултимедијалних ресурса и визуелних помагала како у настави тако и у размени информација. Потребно је укључивање средстава јавног информисања, организације цивилног друштва, института, истраживачких и образовних центара, удружења у циљу коришћења њиховог знања и искуства, ресурса (физички, људски, материјални) и дистрибуцијских канала. Једна од важних компетенција наставника је успостављање сарадње са локалним окружењем кроз извођење наставних активности ван учионице. Наставник има сложен задатак да одабиром савремених дидактичких стратегија за остваривање циљева и задатака наставне теме осмишљава и креира</p>	<p>утицаја човека на природну средину као и последице тих утицаја на живот људи. Такође, могу да праве промотивне материјале који се односе на заштиту и очување природе и да осмишљавају различите активности везане за ту сврху</p>		
--	--	---	--	--

	<p>наставне ситуације у неформалним ванучионичким амбијентима у локалном окружењу. Како би се што боље остварила веза између садржаја програма и реалног живота пожељно је, кад год је то могуће, да се ученицима омогући истраживање проблема који се проучавају у реалном (локалном) контексту кроз коришћење проблемско-истраживачког приступа у настави. Препоручује се употреба модификованих предавања (добро структурирано, систематично и кратко представљање најважнијих елемената теме/садржаја), затим различитих врста презентације, демонстрације, студије случаја, симулације, играње улога, дебате, рад у малим групама, рад на пројектима, цртање мапе ума, округли сто. Улога наставника је превасходно у подстицању ученика у настави на откривање, истраживање, доживљавање, проучавање, вредновање, креирање у процесу учења чиме им се омогућава самостално управљање процесом учења како у учионици тако и ван ње, да уведу ученике у тему, представе кључне појмове садржава и подстакну их на активност коју затим усмеравају, прате и вреднују. За сваку тему наставник треба да припреми што</p>			
--	--	--	--	--

	<p>више различитих материјала који имају функцију подстицаја, мотивисања ученика за рад на њима. Поред материјала (филмови, слике, приче, новински текстови...), то могу бити гостовања стручњака за дату област или посета установама. Избор подстицаја треба да одговара теми, узрасту ученика и њиховим интересовањима. Програм се не базира на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени, већ се ученици подстичу да користе што различитије изворе информација и да имају према њима критички однос. Циљ је оснажити ученике да развијају своје компетенције у раду са подацима. Број часова по темама и редослед тема нису унапред дефинисани. За сваку тему и наставне јединице, потребно је формулисати исходе који су рефлексија исхода за крај разреда и индикатора међупредметних компетенција, а садрже специфичности везане за конкретну тему/проблем.</p>			
--	---	--	--	--

<p>2. ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ</p>		<p>ПРИРОДНА БОГАТСТВА (РЕСУРСИ) И ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ Природни ресурси могу се дефинисати као разноврсна тела, материје и појаве које човек користи за задовољавање својих потреба. Функционисање савремених друштава у потпуности зависи од ресурса чије су основне карактеристике необновљивост и исцрпљивост, при чему потреба за њима рапидно расте док се њихове доступне количине смањују. С обзиром на то, решавање питања недостатка ових ресурса у будућности биће једно од најважнијих за читаво човечанство. Један од начина превазилажења датог проблема је свакако одрживи развој. Он подразумева коришћење ресурса у оквиру дугорочних ограничења планете уз максимално умањивање утицаја који коришћење једног ресурса може да има на друге ресурсе, односно, коришћење ресурса од стране данашњих генерација на начин који неће угрозити могућности</p>	<p>Да ученици: Развијају вредности, ставове, вештине и понашања у складу са окружењем; Знају да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил живота; Примењују стечена знања; Развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема; Поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност; Поседују потребу за личним ангажовањем у разноврсним активностима. развијање истраживачког духа код ученика</p>	<p>Ученика: Активно слуша, пише, чита, усваја нова знања, црта, обележава, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално се служи литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, примењује знања. Наставника: Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује знања са сродним предметима-корелација, демонстрира, предлаже, подстиче, мотивише ученике, коригује, обавештава, прати напредовање.</p>
---	--	--	---	--

		<p>будућих генерација да располажу ресурсима. Стога је инсистирање на ефикасном коришћењу ресурса од суштинске важности за спречавање њиховог прекомерног коришћења. Ученици се деле у две групе тако да једна група ради истраживачки задатак везан за предности и недостатке коришћења обновљивих, а друга за коришћење необновљивих извора енергије, а своје резултате приказују путем паноа, ппт и сл.</p>		
<p>3.ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ</p>		<p>ИЗВОРИ И ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ Загађење животне средине јесте уношење загађујућих материја или енергије у животну средину изазвано људском делатношћу, или природним процесима које има или може имати штетне последице на квалитет животне средине и здравље људи. Загађење можемо поделити на оно које смањује квантитет и оно које смањује квалитет животне средине и природних ресурса. У прву групу спадају: појава киселих киша, хемијско загађење</p>	<p>Да ученици: Развијају вредности, ставове, вештине и понашања у складу са окружењем; Знају да на основу стечених знања препознају и изабери квалитетан и здрав стил живота; Примењују стечена знања; Развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема; Поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност; Поседују потребу за личним ангажовањем у</p>	<p>Ученика: Активно слуша, пише, чита, усваја нова знања, црта, обележава, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно разговара дискутује и излаже, самостално се служи литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, примењује знања. Наставника: Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са</p>

		<p>вода, емисија гасова стаклене баште итд. У другу групу спадају сва загађења која смањују биодиверзитет, здравље живог света, квалитет ваздуха, воде и земљишта итд. Загађење се још може поделити према компонентама животне средине, према начину загађивања, природи загађења и зони утицаја. Извори загађења животне средине могу се поделити према следећим критеријумима: начину постанка, мобилности, просторној расподели, итд. Загађујуће материје се деле према природи загађујућих материја, према могућности смањења загађења и физичком стању. Постојање великог броја различитих извора загађења као и великог броја и врста загађујућих материја, захтева препознавање, класификацију и систематизацију врста и извора загађења на једној територији, односно држави. Из тог разлога се саставља Интегрални катастар загађивача животне средине, који представља регистар</p>	<p>разноврсним активностима. развијање истраживачког духа код ученика</p>	<p>ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује знања са сродним предметима-корелација, демонстрира, предлаже, подстиче, мотивише ученике, коригује, обавештава, прати напредовање.</p>
--	--	--	---	--

		<p>систематизованих информација и података о загађивачима животне средине. То је јавна књига у којој се региструју све врсте загађивача са подацима неопходним за праћење стања, планирање и пројектовање и предузимање мера за заштиту животне средине. Из Интегралног катастра загађивача Републике Србије пронаћи податке о загађењу животне средине на локалном нивоу и након тога обавезно са ученицима разговарати како они виде проблем и што је још важније, како виде решење проблема загађења. С обзиром на то да се као глобалне последице загађења животне средине издвајају ефекат стаклене баште, киселе кише, озонске рупе, ученици у групама путем паноа, стрипа или филма представљају њихове узроке.</p>		
<p>4. БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ</p>		<p>БИОДИВЕРЗИТЕТ И ГЕОДИВЕРЗИТЕТ Према Конвенцији о биолошкој разноврсности донетој на Конференцији УН о животној средини и развоју у Рио де Жанеиру 1992. године, биодиверзитет је</p>	<p>Да ученици: Развијају вредности, ставове, вештине и понашања у складу са окружењем; Знају да на основу стечених знања препознају и изаберу квалитетан и здрав стил</p>	<p>Ученика: Активно слуша, пише, чита, усваја нова знања, црта, обележава, наводи, описује, препознаје, разликује, понавља, именује, дефинише, закључује, проналази, активно</p>

		<p>дефинисан као „варијабилност међу живим организмима, укључујући између осталог копнене, морске, и друге водене екосистеме чији су они део; ово укључује диверзитет унутар врста, између врста и између екосистема”.</p> <p>Геодиверзитет је географска разноврсност предела која је исказана геолошком грађом и морфолошким елементима и процесима. Осим стена, геоморфолошких облика и земљишта, у геодиверзитет се укључују и разни хидролошки и климатолошки процеси, под чијим утицајем се они модификују. Појаве и облици од изузетног значаја који су издвојени из геодиверзитета, чине геонаслеђе, због чега се штите као природна добра. Ту спадају геолошке, геоморфолошке, хидролошке, педолошке и посебне археолошке вредности које су настале у току формирања литосфере, њеног морфолошког уобличавања и међузависности природе и људских култура. Уколико постоји могућност требало би организовати посету</p>	<p>живота; Примењују стечена знања; Развијају способност за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема; Поседују иницијативу за активно учествовање и одговорност; Поседују потребу за личним ангажовањем у разноврсним активностима. развијање истраживачког духа код ученика</p>	<p>разговара дискутује и излаже, самостално се служи литературом, активно учествује у раду групе, рад у пару, анализира слике, примењује знања. Наставника: Организује наставни процес, усклађује циљеве са оним што жели да постигне са ученицима, планира садржаје, средства, методе и облике рада, излаже наставне садржаје, повезује знања са сродним предметима-корелација, демонстрира, предлаже, подстиче, мотивише ученике, коригује, обавештава, прати напредовање.</p>
--	--	---	--	--

		<p>Заводу за заштиту природе Србије или организовати предавања, презентације, креативне радионице, екоиграонице, прилагођена истраживања на терену, излете у природна добра, изложбе цртежа и фотографија, пројекције филмова и слично, чиме се код ученика развија свест о вредностима и значају природних ресурса, њиховом очувању у циљу изграђивања знања и вештина еколошки активних и одговорних грађана.</p>		
--	--	---	--	--

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

РАЗРЕД: ПЕТИ

ГОДИШЊИ ФОНД ЧАСОВА: 36

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ САДРЖАЈА ПРОГРАМА
ПРАВИЛА ПОНАШАЊА	усваја нова знања и навике; прати учествује	припрема и планира организује прати помаже учествује	Метода вербалне комуникације, аналитичка метода демонстративна, рад у групама	Усвајање правила понашања у школи, јавним местим Развијање хуманих, толерантних односа међу људима, да сваки појединац осећа уважавање и поштовање достојанства личности и одговорност према себи и околини
КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА И ЉУДСКЕ ПОТРЕБЕ	усваја нова знања и навике; прати учествује	припрема и планира организује прати помаже учествује	Метода вербалне комуникације, аналитичка метода, илустративно-демонстративна, рад у групама	Примењивање знања и искуства у промовисању здравог стила живљења, Развијање емпатијског односа према болестима и спремност да се помогне, Стицање одговорности за сопствено понашање
ИСХРАНА	усваја нова знања и навике; прати учествује	припрема и планира организује прати помаже учествује	Метода вербалне комуникације аналитичка метода, илустративно-демонстративна	Формирање свести и навика о потреби систематског унапређивања здравља и здравих односа школске популације, Развијање мотивације и личног става да би се деловало у складу са знањем
БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ	усваја нова знања и навике; прати учествује	припрема и планира организује прати	Метода вербалне комуникације аналитичка метода, илустративно-демонстративна	Стицање знања о штетности пушења , алкохола и дроге Развијање негативног става према пушењу алкохолу и дроги

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ПЕРИОД ОД 2022. ДО 2026. ГОДИНЕ

		помаже учествује		
ЗШТИТА И УНАПРЕЂИВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	усваја нова знања и навике; прати учествује	припрема и планира организује прати помаже учествује	Метода вербалне комуникације аналитичка метода, илустративно-демонстративна, Изложба радова учника на задату тему	Развијање навика код ученика за очување и неговање окружења, Проширивање знања о јединству и свеопштој повезаности процеса у природи, Васпитавање ученика за рад и живот у здравој седини
ПУБЕРТЕТ	усваја нова знања и навике; прати учествује	припрема и планира организује прати помаже учествује	Метода вербалне комуникације аналитичка метода, илустративно-демонстративна радионице	Подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима, Мотивисање и оспособљавање ученика као активних учесника у очувању свог здравља, Упознавање физиолошких процеса репродукције као основе за стицање о репродуктивном здрављу, Формирање и развијање потребе за сталним бављењем спортом и рекреацијом
БЕЗБЕДНО ПОНАШАЊЕ	усваја нова знања и навике; прати учествује	припрема и планира организује прати помаже учествује	Метода вербалне комуникације аналитичка метода, илустративно-демонстративна радионице	Развијање културе понашања у саобраћају